Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 110 (16333) | 1983 оной майн 11, среда | Сэн 3 мүнгэн.

ХАМТЫН ПОДРЯДААР ХҮДЭЛХЭДӨӨ

хадаашье һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Жэшээнь, газараа тухай плоскорезуудаар элдүүрилхэдээ тэндээ нэгэ мүһэн аммиагтай уһа оруулаа, СЗС-2,3 түхэлэй сеялкэнүүдээр тарихадаа нэгэ доро азотно болон фосфорно үтэгжүүлгэ оруулалсан.

Буряадай АССР-60

ТАРИЛГА-83

Үнгэрһэн жэлдэ энэ бригада бүхы 1800 гектар таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 24 центнер шэниисэ хуряажа абаа һэн.

Тобшолон хэлэбэл, хамтын подрядта орожо, нэгэн ниитэ нарядаар, ажахын тоосооной гуримаар хүдэлхэдөө, механизаторнууд, бригадын бүхы гэшүүд хамаг ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг болоно. Эдэнэр ороохо таряанай, хартаабхын, олон жэлэй ногооной һайн ургаса ургуулжа, үрэһыень хүсэд эдеэшүүлээд, өөһэдөө хуряажа, ороохыень һайса хатаагаад, 1-дэхи класс-һаа доошо бэшэ тарилгын шанарта хүргөөд байхадаа, ажахытаяа эсэсэй тоосоо хэхэ юм. Нигээд ерэхэдээ, хүн бүхэн дааһан ажалаа һайн шанартайгаар, тогтомол саг соонь бүтээхэ, бүхы хүсэеэ, мэргэжэл шадабаряа үндэр ургасын аша туһада зорюулха гэжэ оролдоно бшуу.

Хамтын подрядай ёһоор хүдэлдэг бригадын гэшүүдтэ үгтэдэг ажалай түлөөһэнэй гурим, бригада доторой ажалай харилсаан тухай хэдэн үгэ хэлэхээр. Түбхын түрүүн хүнүүдые зүбөөр урмашуулхын тула элбэг ехэ ургаса абаха бүринь дээшэлжэ байхаар түлбэриин шэнэ гурим эндэ хэрэглэгдэнэ. Тиихэдээ һүүлэй 5 жэлдэ ажахыда абтаһан эгээл ехэ, эгээ бага ургасын хэмжээнһээ үндэһэлжэ, тусхай шкала тогтоогдобо. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн 5 жэлдэ манайда таряалангай гектар бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 8,7 центнер таряан абтаа гээ. Тэрээн дээрэнь ороохо таряа ургуулгын түрүү технологи, хүсэ ехэтэй технико, үтэгжүүлгэ, шэнэ сорто хэрэглэхэдэ ургасын дээшэлһэниие хараада абажа, гектар бүриһөө 10 центнер ороохон хуряагдадаг болоо гээд доодо захын шкала тогтоонобди. Тиигэжэ хэрбээ бригадынхид бүри мүнөө жэлдэ таряалангай гектар бүриһөө 10 центнерһээ дээшэ ургаса хуряагаа һаа, продукци абаһанайнь ажалай түлбэри 125 процентээр дээшэлхэ болоно.

Энээнһээ гадна, механизаторнуудай шадабариин, олон жэлдэ хүдэлһэнэй, районно коэффициентын нэмэлтэ түлбэри, мүн ургаса хуряалгын үедэ үгтэдэг нэмэлтэ түлөөһэн гэхэ мэтэ амяараа түлэгдэхэ байна.

Жэлэй һүүлдэ эсэсэй тоосооной хэгдэхэдэ, бүхы түлбэринь бригадын гэшүүдтэ тааруугаар, хүн бүхэнэй ажалда хэды шэнээн хубита оруулһые хараадаа абажа, хубаарилагдаха болоно.

Байгаалиин ямар нэгэ аюул усал тохёолдуулһанһаа боложо, бүхы ургасынь хосороо һаань, бригадынхидта хэһэн ажалайнь түлөө салингынь сүм түлэгдэхэ зэргэтэй. Гадна хэрбээ бригада бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэжэ, хүдэлмэриин гаргашые хороогоод, түлөөһэнэй мүнгэ алмаа һаа, тэрэнээ коллектив өөһэдынгөө дураар хубаажа абаха байна.

Жэлэй тоосооной хэгдэтэр, бригадын гэшүүд тусхай IV разрядай ёһоор саг зуурын тарифна салингай гуримаар ажалай түлөөһэ абана. Хүнүүдэй ажалда хабаадалгын коэффициентые бригадын совет тодорхойлдог.

Үшөө эндэ юун тухай хэлэхэб гэхэдэ, хамтын подрядта ороһон бригада ажахытаяа договор батална. Тэрээн соонь бригадынхидай бүтээхэ ажалай уялга тобойсо харуулагдадаг. Мүн, нүгөө талаһаа ажахын дирекци бригадые бүхы шухала хэрэгтэй юумээр хангахабди гэжэ уялга абана.

Ондоогоор хэлэбэл, хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг болоходоо ажахын механизаторнуудай, мэргэжэлтэдэй, манийе шефтээ абаһан эрдэмтэдэйшье үүргэ, харюусалга дээшэлнэ гээшэ. Бригадынхидые материально-техническэ талаар хангалга гуримтай нарин болохо, бүхы ургамалнуудые тарижа ургуулха технологи һайнаар сахигдаха, тоо бүридхэл, тоосоо хэдэг бухгалтерска аппарат болон экономическа албан нягтаар хүдэлдэг болохо зэргэтэй.

Л. БУРКОВ,
Улаан-Үдын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын директор.

АЖАЛАЙ ВАХТАДА ЖАГСААД...

Ямаршье жэлдэ хабарай тарилгын үедэ сагай уларил хүнэй һанаһан соо һайн байдаггүй ха юм даа. Нэгэ гэбэл, хүйтэн, һалхитай байха, үгышье һаа, дуһалшье шиниг нойтон оронгүй газарай хүрьһэ хатаажархиха. Энэ жэлдэ хожомхон болотор хүйтэн байжа, газарай хүрьһэнэй гэдэсэ ехээр удаараа.

Теэд манай колхозой механизаторнууд сагай уларилай нимэ эрхэ байдалда яһала даданхай, ехэшье мэгдэхэеэ болинхой. Байгша ондо апрель соо ходо хүйтэн байгаашье һаань, ажахын таряашад, механизаторнууд урид хараалһан болзор соогоо хабарай тарилгын хүдэлмэриие эхилээ юм. Жэшээлхэдэ, апрелиин 28-һаа бүхы бригаданууд паараа, намар хахалһан газараа борнойлжо, хүрьһэнэй шиниг нойтые хушажа, эртын паар хахалжа захалаа һэн. Тусхайлбал, Ф. Д. Заболотскиин хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадынхид һайндэрэй ажалай вахтада жагсажа, үсөөхэн хоног соо 1043 гектар хүрьһэнэй шиниг нойто хушаха хүдэлмэри хээд, 500 гектар хабарай эртын паар хахалаа. Мүнөө хара таряа болон шэниисэ тарижа байна. Полинуудые борнойлжо гү, али каток шэрэжэ, хүрьһэнэй шиниг нойто барихадаа, элэ үдэрнүүдтэ таряанай үрэһэ тарижа байхадаа, газар хахалхадаашье олон механизаторнууд үндэр бүтээсэ түйлана. Трактористнууд А. Колесников, Ц.-Д. Нимаев, Ф. Ухинов, В. Доржиев, А. Цыбиков, Г-С. Гармаев гэгшэд үдэр бүриингөө даабариие ходо улүүлэн дүүргэдэг. Колхозой үнинэй тракторист Г. С. Шестаков газарай хүрьһэ тусхай плоскорезээр урбуулангүй элдүүрилхэдээ халаан соо 9 гектарай орондо 18—20 гектарай хүрьһэ зөөлэрүүлнэ.

Энэ бригадынхид богони болзорто 1800 гектарта ороохото ургамалнуудые, 882 гектарта тэжээлэй ургамалнуудые тариха түсэбтэй юм. Бүхы ургамалнуудай найдамтай ехэ ургаса абахын тула газарай хүрьһэнэй шиниг нойтыел һайнаар хэрэглэхэ, бүхы хүдэлмэриие саг соонь, эрхим шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдонобди. Илангаяа газараа зүбөөр элдүүрилжэ, үрэһэнтэй хамта нэгэ адли зуруудта минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд нормоор оруулнабди.

Таряалан дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдэй халаанайнгаа забһарта амарха һайн шэнэ полевой стан энэ жэлдэ баригдажа ашаглалгада үгтөө. Тэрээн соонь унталгын таһалга, кухни, столово, улаан булан, бани бии. Хүнүүдэй амарха таһалга соо сэбэрхэн оро дэбдихэр бэлдэгдэнхэй. Телевизор табяатай. Улаан булангынь гоёор шэмэглэгдэнхэй.

Мүнөө жэлдэ манай бригаданууд ажахын тоосоондо орожо, хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ байна. Тиимэһээ хүнүүдэй ажалдаа хандаса, харюусалга, оролдолгонь урдынхиһаа тэд ондоо болоо. Коллектив ниитээрээ, мүн хүн бүхэн ажалай журам наринаар сахина, бүхы хүдэлмэриин шанарай түлөө бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандана. Колхозой механизаторнууд байгша ондо бүхы таряалан дээрэһээ һайн ургаса абахын түлөө эршэмтэйгээр оролсожо байна.

В. БУЖИНАЕВ.
Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном.

ШЭНЭ УЯЛГА

Энэ жэлэй хабарай тарилга Ехэ-Хунилын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай хоёр томо бригадань байгша ондо хамтын подрядай гуримда орожо, колхозтоёо договор баталаад хүдэлжэ байна. Жэшээлхэдэ, колхозой үнинэй механизатор—Е. Я. Сазоновой хүтэлбэрилдэг бригада Буряад оронойнгоо 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэнэ социалис уялга абаад, шэнэ гуримаар хүдэлнэ ха юм.

Тусхайлбал, бригадынхид бүхыдэнь 736 гектарта шэниисэ тарижа, тэндэһээ хамтадань 12 мянган центнер ороохо сохижо абаха гэхэ гү, али гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 17—18 центнер ургаса хуряаха зорилготой. Мүн 265 гектар дээрэһээ 2300 центнер обёос, 100 гектар газарһаа 8000 центнер хартаабха, мүн горитой таряалан дээрэһээ кукурузын баһал һайн ургаса хуряаха гэжэ түсэблэнэ.

Мүнөө эндэ гурбан агрегат шэниисын, хара таряанай үрэһэ тарижа байнхай. Тэдэнэр һүүлэй хэдэн үдэр соо 350 гектарта тарилга хэбэ. Эдэнэртэй социалис мүрысөө батал-һан хоёрдохи бригадынхид (бригадирынь Г. К. Назаров) хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриие баһал жэгдэ һайнаар ябуулна. Колхозой механизаторнууд эртын ороохото ургамалнуудые гол түлэб хүдэлмэриин 15 үдэр соо сүм дүүргэхэ зорилготой.

Л. НОВИКОВ,
«Заря коммунизма» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Улаан-Үдын район.

НҮХЭР АЛИЕВ ГЕЙДАР АЛИЕВИЧТА

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет Таниие, Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшые, түрэһөөр 60 наһанайтнай үдэрөөр халуунаар амаршална.

Тэнда, Гейдар Алиевич, олон удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ажаһуухыетнай, совет арадай аша туһын, манай орон дотор коммунизм байгуулгын үмэнэ саашадаашье үрэ түгэс ажаллахыетнай хүсэнэбди.

КПСС-эй Центральна Комитет	СССР-эй Верховно Соведэй Президиум	СССР-эй Министрнүүдэй Совет

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЫН НЭГЭДЭХИ ОРЛОГШО НҮХЭР Г. А. АЛИЕВЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР БА «БАЛТА БА ХАДУУР» ГЭЖЭ ХОЁРДОХИ АЛТАН МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ аша габьяатай байһанайнь түлөө, мүн түрэһөөр 60 наһанайнь ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, Социалис Ажалай Герой нүхэр **Алиев Гейдар Алиевичые Ленинэй орденоор** ба **«Балта ба Хадуур»** гэжэ **хоёрдохи алтан медаляар** шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. КУЗНЕЦОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1983 оной, майн 7.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ЗОХЁОХЫ ЭДЭБХИ

Улаан-Үдэ хотын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой туршалгын цехтэ орохотой сасуу юрэ бусын түхэлтэй нэгэ станок анхаралыетнай заатагүй татаха. Тэрээндэ дүтэлжэ, электро-гагнуураар зүйһэн мүрнүүдые, шэрээдэһээр хушагдаһан ханануудыень харахадаа, энэ станок һаяын сагта бүтээгдэжэ, бэлэн болохо дүтэлөө гэжэ ойлгохот.

—Энэ оньһомнай клапангуудые шалгадаг электропневматическа кантователь (ЭПК) гээшэ, — гэжэ цехэй мастер, Буряадай АССР-эй габьяата уралан нарижуулагша Виктор Николаевич Чашин хэлэнэ. —Энэ шахагдаһан агаарай хүсөөр хүдэлдэг агрегат цехэймнай заһабарилгын хүдэлмэриие түргэдүүлхэ, шанарыень һайжаруулха, заһабарилгын үнэ сэнгые хямда болгохо удхатай оньһон юм. Тэрэнээ түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойн баярай үдэрнүүдһээ уридшалан ашаглалгада үгэхэ гэжэ шиидэнхэйбди.

Локомотивна депогой туршалгын цех нэгэ хэбэй бэшэ түхеэрэлгэнүүдые, детальнуудые ехэнхидээ бүтээдэг юм. Мүн лэ эндэ хүдэлдэг дээдэ мэргэжэлэй токарь, слесарьнууд бусад цехүүдэй уралан нарижуулагшадта методическа заабари болон бусад туһаламжа саг үргэлжэ хүргэдэг һэн тула тус цех техническэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули болоно. Тэрээнһээ гадна оронойомнай бусад депонуудай уралан нарижуулагшадай мэдүүлгэнүүдые, шэнэдхэн һайжаруулагдаһан шэнэ оньһонуудые цехэйнгээ хүдэлмэридэ тааруулан нэбтэрүүлхэ талаар эндэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. Депогой хүдэлмэриие эрдэмэй ёһоор эмхидхэжэ, НОТ таһагай начальник, РСФСР-эй габьяата уралан нарижуулагша Ф. П. Анучин, энэл таһагай инженер-конструктор А. И. Лобань гэгшэд туршалгын цехэй коллективтэ инженерно-техническэ туһаламжа үзүүлдэг. Тиихэдэ тэдэнэр уралан нарижуулагшадай мэдүүлгэ, бодолнуудые инженернэ зурагууд болгожо, экономическа ашаг үрыень шэнжэлдэг юм.

Цехэй ветерануудай өөһэдынгөө ажал хэрэгтэ үнэн сэхээр, эсэшэ сусашагүйгөөр хандадагыень тэмдэглэмээр. Слесарьнууд Б. П. Баршев, Т. И. Павлуцкий гэгшэдэй ажалайнь дэбтэр соо 1941 ондо депогой хүдэлмэришэнөөр абтаба гэһэн гансал мэдүүлгэ бэшэгдэнхэй байха. «Алтан гарта» токарь Б. М. Мараев гуша гаран жэлэй туршада хүдэлнэ. Дайнай ветеран Г. А. Мезенин наһанайнгаа амаралтада гаратараа, локомотив жолоододог байгаа һаа, мүнөө туршалгын цехэй слесарь болонхой. 1950 онһоо, цехэй байгуулагдаһанһаа хойшо Буряадай АССР-эй габьяата уралан нарижуулагша В. Н. Чашин хүдэлнэ.

Ганса 1982 оной туршада туршалгын цехэй коллектив уралан нарижуулгын гуша шахуу мэдүүлгэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ юм. Зарим детальнуудые станок дээрэ тошылдожо бүтээдэг байбал, мүнөө өөһэдын зохёоһон пресс-формодо детальнуудые шудхадаг болоходонь, хэдэн тонно түмэр арьбалагдажа, тэрэниие бүтээдэг хүдэлмэри түргэдхүүлэгдэнхэй. Двигателиин араата мөөрэ абадаг пресс, электродвигатель заһабарилдаг хоёр кантователь болон бусад шэнэ түхеэрэлгэнүүд цехэй үйлэдбэриин хүдэлмэриие һайжаруулжа, заһабарилагшадай ажалай бүтээсые дээшэлүүлээ.

Нёдондо слесарь Б. П. Баршев 500 гаран түхэригэй экономическа аша үрэтэй нарижуулгын зургаан мэдүүлгэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Мастер В. Н. Чашин техническэ 12 шэнэ түхеэрэлгэ ажалдаа хэрэглэжэ, хоёр мянгаһаа дээшэ түхэриг алмаһан байна.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн туршалгын цехтэ түлэг дундаа ябана. Ойн баярай һайндэр болотор уралан нарижуулгын арбан мэдүүлгэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ ёһотой.

О. БЕРЕЗКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехэй эрхим уралан нарижуулагшадай нэгэн, слесарь Б. П. Баршев (зүүг гарһаа) депогой НОТ-ой таһагай инженер-конструктор А. И. Лобань хоёр нарижуулгын шэнэ мэдүүлгэ зүбшэн хэлсэжэ байна.

Авторай фото.

БААТАРНУУДАЙ МҮНХЭ ДУРАСХААЛДА

Илалтын һайндэр манай арад, баясхаланта бүхы хүн түрэлтэн манай социалис Эхэ ороной эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалһан, Европын арадуудые фашис тахалһаа абарһан совет сэрэгшын баатаршалгые алдаршуулдаг юм.

Энэ үдэр Москвада Танигдаагүй сэрэгшын хүүрэй дэргэдэ хүн зон илангаяа олоор суглараа. Түрэл дайдынгаа эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа гамнангүй дайсадтай дайлалдаһан, Илалтын һаруул һайндэртэ хүрөөгүй хүнүүдэй гэгээн дурасхаалые хүндэлэн ёһолхын түлөө партиин, дайнай ба ажалай ветеранууд, сэрэгшэд, һурагшад, ниислэл хотын айлшад эндэ ерээ. Ами наһаяа алдаһан сэрэгшэдтэ баяраа мэдүүлгын тэмдэг болгон, Мүнхэ галай дэргэдэхи гранит шулуун дээрэ хабарай һайхан сэсэгүүд табигдана.

Александровска саадта Кремлиин ханын дэргэдэ Москвагай гарнизоной сэрэгүүдэй колоннонууд дуугай жагсанхай. Фашис булимтарагшадта эсэргүү байлдаанда алдаршаһан частьнууд болон соединенинүүдэй дайшалхы тугууд жагсаал дээгүүр намилзан далбана.

Совет сэрэгшэдэй гэгээн дурасхаалые хүндэлэн ёһолхын тула КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устинов, СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшонор Советскэ Союзай маршалнууд Н. В. Огарков, В. Г. Куликов, С. Л. Соколов, Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник, армиин генерал А. А. Епишев, СССР-эй оборонын министрэй орлогшонор, элитэ ехэ сэрэгэй начальнигууд Танигдаагүй сэрэгшын хүүртэ ерээ.

Шаналалай хүгжэм зэдэлнэ. Танигдаагүй сэрэгшын хүүртэ венок табигдана. «Танигдаагүй сэрэгшэдэ — Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдһээ 1983 оной майн 9» гээд улаан лентэ дээрэ бэшээтэй. Минута соо дуугай байжа, сэрэгэй начальнигууд баатарнуудай дурасхаалые хүндэлэн ёһолно.

Советскэ Союзай гүрэнэй гимнын аялга һүр жабхалантайгаар зэдэлнэ. Ниислэл хотын сэрэгшэд Танигдаагүй солдадай хүүрэй урдуур үнгэржэ, наһа барагшадые сэрэгэй гуримаар хүндэлэн ёһолбо.

Илалтын һайндэр КПСС-эй МГК-гай болон Моссоведэй гүйсэдкомой, КПСС-эй МК-гай ба Мособлсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө Танигдаагүй сэрэгшын хүүр дээрэ веногууд табигдаһан байна.

Москвада «Баатар-хото» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олголгын хүндэлэлдэ бодхоогдоһон хүшөөдэ тэрэл үдэр сэсэгүүд табигдаһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин, КПСС-эй МК-гай нэгэдэхи секретарь В. И. Конотоп, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, Мособлсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. С. Пестов, КПСС-эй МГК-гай болон МК-гай секретарьнар ба бюрогой гэшүүд, дайнай ветеранууд, ажалшадай түлөөлэгшэд веногууд болон сэсэгүүдые табилгын ёһололдо хабаадалсаа.

(ТАСС).

МИНУТА СОО ДУУГАЙ БАЙБА

Эхэ ороноо хамгаалан ами наһаяа үгэһэн, түрэл совет дайдынгаа эрхэ сүлөөгэй түлөө дайсадтай ами наһаяа гамнангүй тэмсэһэн хүнүүдэй гэгээн дурасхаалые бүхы совет хүнүүд Илалтын һайндэртэ хүндэлэн ёһолдог юм.

Майн 9-дэ оромнай минута соо дуугай байжа, ами наһаяа алдаһан баатарнуудай дурасхаалые хүндэлэн ёһолһон байна. Түбэй телевиденеэр ба бүхэсоюзна радиогоор шаналалай хүгжэм зэдэлээ. «Он жэлнүүд, зуун жэлнүүд газар дээгүүр үнгэрхэ. Шэнэ үетэн ерэхэ. Зүгөөр баатарнууднай хүн түрэлтэнэй дурасхаалда хэтэдээ мүнхэл.

«Байлдаанда ошобоб, коммунист гэжэ намайе тоолохые гуйнаб» — гэжэ яаралтайгаар бэшээтэй шарлашаһан хуудаһанууд түүхэдэ үлэхэл.

«Энэ тангаригынь коммунизм байгуулхые манда захиһан захяань болоно» гэһэн үгэнүүд сэдьхэл хүдэлгэнэ.

Дуугай байлгын минута хүрэжэ ерэбэ. Телевизорнүүдэй экранууд дээрэ Кремлиин ханын дэргэдэхи Танигдаагүй сэрэгшын хүүр дээрэхи Мүнхэ галай дүлэн бадаржа харагдана.

Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ ами наһаяа үгэһэн баатарнуудта хэтэ мүнхын алдар соло!

(ТАСС).

ШАГНАЛ

Олон жэлэй туршада ашаг үрэтэйгөөр харгы барилгада хүдэлһэнэйнь түлөө, 50 наһа хүрэһэнтэйнь дашарамдуулан, Эрхүү—Улаан-Үдэ гэжэ автомобильна харгын дүрбэдэхи харгы заһабарилга-барилгын управлениин начальник Николай Леонтьевич Разуваевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

• • •

Олон жэлэй туршада хүдөө ажахыда ашаг үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын районой «Восток» колхозой түрүүлэгшэ Афанасий Исакович Ревцовые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Баатар-хото Москвагай огторгойдо Илалтын салюдай галнууд бадараа. Манай агуу ехэ Эхэ ороной ниислэл артиллериин 30 дахин буудалгаар майн 9-нэй бүгэдэ арадай һайндэрые тэмдэглэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай түйлэһэн Илалтын 38 жэлэй ойн хүндэлэлдэ союзна республикануудай ниислэл хотонуудта, баатар-хотонууд Ленинградта, Волгоградта, Одессэдэ, Севастопольдо, Новороссийскда, Керчьдэ, Тулада, баатар-хэрэм Брестдэ, тэрэшэлэн Калининград, Львов, Ростов-на-Дону, Куйбышев, Свердловск, Новосибирск, Шэтэ, Хабаровск, Владивосток ба Североморск хотонуудта салют үгтөө.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ БҮЛЭДЭ

Совет аха дүү арадуудай эбтэй бүлэ соо манай республикын ажалшад партиингаа шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, бата алхамаар, урагшаа дабшана. Урдань харанхы балар байhан манай энэ хизаарта мүнөөнэй промышленность, хүгжэнги хүдөө ажахы мүндэлhэн байна.

hүүлшын табан жэлнүүдэй шухала барилганuudай нэгэн Гусиноозерско ГРЭС хадаа хүгжэлтымнай бодото жэшээ болоно. Тэрэнэй барилгада манай ороной олонхи республиканууд, область, хизаарнууд хабаадалсадаг юм. Москва, Ленинград, Новосибирск, Красноярск болон Украина, Белорусси, Казахстан энэ барилгада хубитаяа ехээр оруулаа, оруулжашье байhаар. Жэшээлхэдэ, мүнөө эндэ 27 яhатанай түлөөлэгшэд хүдэлжэ байна. Ородууд, буряадууд, украинецууд, азербайджанецууд, татарнууд, казахууд, удмурт болон бусад олон яhатан барилгашадай нэгэ бүлэдэ эбтэй эетэйгээр ажаллана. Ушар иимэhээ ГРЭС-ые аха дүү арадуудай хани нүхэсэлэй hүлдэ тэмдэг гэжэ нэрлэхэ эрхэтэйбди. Бүхэсоюзна удха шанартай байхаhаа гадна, ГРЭС элшэ хүсэеэ Монголой Арадай Республикада баригдажа байhан «Эрдэнэт» комбинадта дамжуулхадаа, интернациональна үүргэ бэелүүлhэн жэшээтэй болоно.

Манай районой бусадшье предприяти, организацинуудта олонациональна бүридэлтэй коллективүүд ажалладаг юм. Холбоолжоной уурхайда, «Гусиноозерская» шахтада, «Туяана» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй Гусиноозерско филиалда, Галуута Нуурай станцийн деподо, колхоз, совхозуудта ямар яhатан бэ гэhэн илгаагүй, адли тэгшэ эрхэтэй анда нүхэд хүдэлмэрилжэ байдаг. Энэ нүхэсэл түүхэтэ үндэhэ эхитэй юм. Үшөө түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ хүдэлмэришэд ерэжэ, үндэhэн яhатанай кадрнуудые hурган бэлэдхэхэ талаар туhаламжа үзүүлжэ эхилээ бэлэй. Манай райондо иимэ үүргэ дүүргэлсэhэн ород Г. Иванов, украинец В. Есученя, белорус А. Воронович болон бусадай габьяае тэмдэглэхэ ёhотойбди. Тэрэ гэhэнhээ хойшо ажалшадай коллективүүдтэ аха дүү арадуудай түлөөлэгшэдэй харилсаа холбоон, хани нүхэсэл бэхижэнэ.

Тусхайлбал, ГРЭС-эй барилгын управлениидэ хүдэлжэ байhан азербайджан А. Джафаровай хүтэлбэрилдэг интернациональна бригада болгар И. Стояновай коллективтэй мүрысэн, саг үргэлжэ ажалай үндэр дүнгүүдые туйладаг. Тэрэшэлэн «Туяана» нэгэдэлэй Гусиноозерско филиалда О. Покацкаягай хүтэлбэрилдэг оедолшодой бригадада хүдэлдэг ород, буряад, украин, белорус, татар, удмурт яhатанай түлөөлэгшэд мүн лэ социалис мүрысөөндэ хододоо эрхимлэжэ ябадаг. Иимэ жэшээнүүд манайда олон.

Олонациональна бүридэлтэй коллективэй гэшүүдэй дунда интернациональна хүмүүжүүлгэ ябуулха шухала. Юуб гэбэл, олон яhатанай нүхэд ёhоной харилсаае хүгжөөхэ, бата бэхи болгохын тула хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ходо бэелүүлэгдэжэ байха зэргэтэй. Иимэ хүдэлмэриин ашаар бодото хани нүхэсэлэй оршон байдал мүндэлнэ гэжэ хэлэхэ ёhотойбди. **«Совет патриотизмын болон социалис интернационализмын үндэhэ hуури дээрэ ажалшадые хүмүүжүүлгэ хадаа манай партиин нангин уялга»**, — гэжэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Энэ hургаалые заабари болгон, КПСС-эй Гусиноозерско горком интернациональна хүмүүжүүлгын хүдэлмэри аша үрэтэйгөөр ябуулха гэжэ оролдоно. «Интернациональна ба патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань наринжуулан hайжаруулха талаар районой, городой партийна организацинуудай хүдэлмэри тухай» асуудалые горкомой пленум дээрэ зүбшэhэн байнабди. Гусиноозерско ГРЭС-эй барилгын управлениин олон яhатанай түлөөлэгшэдhээ бүридэhэн коллективтэ энэ асуудал ямараар шиидхэгдэнэб гэжэ горкомой бюро шэнжэлжэ үзөөд, интернациональна, эхэ орондоо дуратай байхаар хүмүүжүүлгые саашадань hайжаруулха эрилтэ тэндэхи партийна организациин урда табяа юм. Энэ асуудал илангаяа мүнөө Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ байхада, угаа ехэ удха шанартай. Алдарта ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй гурим тодорхойлходоо, ганса үйлэдбэриин дүнгүүдтэ анхарал хандуулха бэшэ, мүн хүмүүжүүлгын асуудалнуудые хараадаа абаhан байнабди. Үнэхөөрөөшье, үзэл бодолой талаар үндэр мэдэрэлтэй, урдань табигдаhан зорилгонуудые гүйсэд дүүргэхэ гэжэ оролдоhон коллектив амжалта туйлана ха юм.

Тиимэhээ марксистско-ленинскэ үзэл сурталые ажалшадай шудалха ябадалда, нийтэ-политическэ хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдана. Партийна hуралсалай зуугаад семинар, hургуулинуудта КПСС-эй национальна политикын асуудалнууд шудалагдана. Жэшээлхэдэ, ГРЭС-эй барилгын управлениин пропагандист З. Суслова коллективэй бодото байдалай жэшээ дээрэ интернациональна болон патриотическа хүмүүжүүлгын хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. «Бүрин тэгшэ эрхэтэй республиканuudай бүлэдэ», «Үндэhэ яhатадай хоорондохи харилсаа холбоон тухай» гэхэ мэтын темэнүүдээр шагнагшад реферат бэлдэдэг. hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Пропагандистнууд В. Ненадкевич, Л. Болходоев, Ю. Бальхаев болон бусад мүн лэ гүнзэгы удха шанартайгаар национальна асуудалнуудые тайлбарилан ойлгуулдаг. Аха дүү арадуудай нүхэсэлэй нангин гурим ёhые залуушуулда ойлгуулан дамжуулха хэрэгтэ комсомолшуудай hуралсал хубитаяа оруулна.

Интернациональна мэдэрэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ арадай университедэй, бүгэдэ нийтын полит-үдэрнүүдэй, лекционно пропагандын хүдэлмэри шэглүүлэгдэнэ гээшэ. Районой газетын хуудаhанууд дээрэ арадуудай хани нүхэсэлэй темэ олон ондоо арганuudаар шиидхэгдэнэ гэжэ хэлэхэдэ болоно. «Интернационализм — манай ажабайдалда», «Хани нүхэсэлэй адрес» гэхэ мэтын нийтэ гаршагууд доро hонирхолтой материалнууд толилогдоно. Тэрэшэлэн соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд ленинскэ национальна политикые, олонациональна гүрэнэй шэнжэ түхэлые ойлгосотойгоор тайлбарилан харуулха гэжэ оролдодог. «Аха дүү арадуудай үдэшэ», «Союзна республиканuudай долоон хоног», нийтэ-политическэ уншалганууд соёлой байшангуудта, клубуудта, улаан булангуудта үнгэргэгдэнэ.

Ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие комплексноор шиидхэхэ гэжэ оролдохоhоо гадна, коллектив бүхэнэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй эрилтэ болон арга боломжонуудтай тааралдуулан, тэдэнэртэ сэхэ хандаха, ашаа үрэтэйгөөр нүлөөлхэ ёhотойбди. Тусхайлбал, залуу үетэниие интернациональна гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ hургуулинуудта эмхидхэгдэhэн ленинскэ булангууд, интернациональна нүхэсэлэй клубууд угаа ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Арадуудай хоорондохи харилсаа холбоое бэхижүүлэн, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө хубитые оруулха эрмэлзэлтэй, интернациональна гүнзэгы мэдэрэлтэй ажалшад манай райондо олон. Эб найрамдалай Совет фондын районой комиссиин хүдэлмэри тэрэниие гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын совхозой хонишон Социалис Ажалай Герой В. Г. Романова тэрэнэй жасада 7 мянган түхэриг hайн дураараа дамжуулан үгэhэн байна, «Бестужевский» совхозой хонишон эхэ-герой Р. Б. Бадужинова мүн лэ эб найрамдалай хэрэгтэ 500 түхэриг оруулhан габьяатай. Холбоолжоной уурхайн, «Гусиноозерская» шахтын, ГРЭС-эй интернациональна коллективүүд энэ хэрэгтэ хубитаяа орууланхай.

Манай районой ажалшад Монголой Арадай Республикын хүршэ Сэлэнгын аймагай ажалшадтай үнинэй нүхэсэдэг, экономико болон соёлой талаар дүй дүршэлөө халан абалсадаг hайн hайхан заншалтай юм.

Интернациональна болон патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ иимэ ехэ анхарал хандуулагдабашье, энэ хүдэлмэридэ зарим тэды дутагдалнууд үшөө бии гэжэ мэдэрхэ ёhотойбди. Олонациональна бүридэлтэй зарим коллективүүдтэ ажалайнь дүнгүүдэй интернациональна гүнзэгы удха шанар хүсэд ойлгуулан нэбтэрүүлэгдэнэгүй гэжэ hанагдана. Патриотическа омогорхол түрүүлхэ хэрэгүүдые үдэр бүри тайлбарилан ойлгуулха саг үргэлжын хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхагдаха ёhотой.

Республикымнай ажалшад алдарта ойнгоо хүндэлэлдэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй. Буряадайнгаа экономикын хүгжэлтэдэ ехэ хубита оруулжа байhан манай районой промышленнэ хүсэтэ предприятинуудай олонациональна коллективүүд иимэ ехэ үүргэеэ мэдэржэ, омогорхолтойгоор ажаллана.

М. АНГАРХАЕВ,
КПСС-эй Гусиноозерско горкомой секретарь.

Манай фотокорреспондент Артем Шойжоловой зураг дээрэ республикын хэлхээ холбооной управлениин автобазын эгээл эрхим, дүй дүршэлөөр яhала баян хүдэлмэрилэгшэдые харанат. Рейсдэ гарахынгаа урда тээ ГАЗ-52 машинын жолоошон Александр Игумнов (зүүн гарhаа), колоннын начальник, комсомолой организациин секретарь Александр Коршаков, слесарьнүүдэй бригадир Степан Семенович Трифонов, слесарь Сергей Перфильев, жолоошон Николай Сизых гэгшэд харууhалгын хүдэлмэриин хэр зэргэ шанартайгаар хэгдэhэниие шалгажа байна. Игэжэ нарин нягтаар эдэнэй хүдэлhэнэй ашаар газетэ, бэшэгүүд, мүн бусад корреспонденци сагаа соогоо эльгээгдэhэн газартаа хүрөөд байдаг.

Совет орон дотор

ПРОЕКТНЭ ХҮСЭНДӨӨ ХҮРГЭГДӨӨ

ЗУГРЭС (Донецкэ область). Донбассай элшэ хүсэнэй нөөсэнүүл ургана. Баригдажа байгаа Зуевска 2-дохи ГРЭС-эй хоёрдохи энергоблок проектнэ хүсэндөө хүргэгдөө. Хараалагдаhан болзорhоо долоон hараар урид энэ амжалта туйлагдаа.

Нүүрhээр баян хизаарай эгээл залуу, 10-дахи ГРЭС-эй коллектив автоматикын туhаламжаар үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаа юм. Эдэ энергоблогууд тоолон тодорхойлхо машинада «даалгагданхай». Тэрэнэй мэдээсэлые хэрэглэн хангадаг хүдэлмэришэд агрегадуудай хүдэлмэриие ашаг үрэтэйгөөр ба алмалтатайгаар эрхилжэ шадана.

Тиигэжэ тус станцида хэдэн зуугаад мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн нэмэжэ үйлэдбэрилэгдэhэн, гансал мүнөө жэлдэ 1500 тонно условно түлишэ алмагдаhан байна. Бухы найман агрегадуудай хүдэлдэг болоходо, ГРЭС-эй хүсэн 2,4 миллион киловаттда хүрэхэ юм.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ЁhО ЗАНШАЛНУУД

ОДЕССЭ. Октябриин революциин нэрэмжэтэ эндэхи хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводой ажалай ёhо заншалнуудай ленинскэ дэбтэртэ булад хайлуулагша Социалис Ажалай Герой Д. Потей шэнэ мэдээсэл бэшэбэ. Жэлэй эхинhээ хойшо Хара бэшэ хүрьhэтэй нютагуудай, Казахстанай ба Кубаниин ажахынуудта даабариhаа гадуур хүсэ ехэтэй, олон корпустой 800 анзаhа ба агрегат эльгээгдэhэн тухай тэрэ мэдээсээ. Октябриин вождиин түрэhэн үдэртэ абаhан үндэр социалис уялгануудаа коллектив амжалтатайгаар дүүргээ.

Үнинэй заншалай ёhоор заводой Ажалай Алдар Солын музейдэ мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдоhон байна. Тэрэнэй олохон экспонадууд Ильичэй нэрэтэй холбоотой юм. 1917 оной декабрьда заводой түлөөлэгшэдэй Петроград ошожо, В. И. Ленинтэй уулзаhан тухай эндэ суглуулагдаhан материалнууд хөөрэнэ. Тэрэ үедэ предприяти ехэ бэрхэшээлдэ ороод байгаа. Вождиин дурадхалаар Совнарком анзаhануудые бүтээжэ эхилхынь тула заводто хоёр миллионhоо дээшэ түхэриг hомолhон юм. Энэ мүнгөөрнь цехүүд шэнэдхэн заhагдаhан, техникэ бүтээжэ эхилhэн. Энэнь залуу Совет республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ шухала үүргэ дүүргээ hэн.

— Манай предприятиин хуби заяанда Владимир Ильичэй хабаадалсаhаарнь бидэ омогорходогбди, — гэжэ Д. Потей хэлэнэ. — Тэрэ холын сагта таряашадай hанаандаашье оруулаагүй хүдөө ажахын хэрэгсэлнүүдые заводнай бүтээдэг болонхой. Свеклын таригдаха хүрьhэ элдүүрилхэ хоёр дабхар анзаhануудые, механизаторнуудай ажаглалтануудые хараада абажа, олоор бүтээдэг болонхой. Табан жэлэй дүүрэтэр хүрьhэ элдүүрилгын техникэ бүтээлгэ жэлдэ 120 мянганда хүргэгдэхэ юм.

Валерий ОРЛОВ

ГАЗАРАЙ ГҮН СООГУУР...

ОЧЕРК

Тэhэлдэг бодосуудаар hүүлшын шпурнуудай hомологдоходо, бултадаа хорохо газарта орожо бэеэ нюубад. Хон-жан болоhон аали намдуу забой соогуур hэргылэмжын эшхэрээн элихэнээр соностоно: нэгэн... хоёр... гурба... Тиигээд лэ бүглүү ехэ тэhэрээн нижэгэнэжэ, тэрээндэ түригдэн шахагдаhан агаарай хүсэтэ долгин хороhон газар руумнай маниие улам саашань хашаад, тоннель соогуур хүнхинөөтэйгөөр нидхэрэн зайлаба. Тойроод сэсэрдэhэн-шулуунууд адхаржа байба. Удаань үдхэн тооhоор манаржа, тэhэрдэг бодосой аргуун үнэр хамар сорьёно.

Тэсэжэ ядама аалин байдал тогтожо, хорожо байhан зон манан тооhон соогуур юушьеб харахые оролдоно. «Тэhэлхэ бодос хүрэбэ гээшэ гү», — гэhэн асуудал бүгэдын hанаае зобоожо байба. Тоолон тодорхойлhоной ёhоор хуу баран гурим соонь хэгдэhэн байха зэргэтэй. Тиигэжэ хоёр талаhаа уулзажа ерэhэн забойнуудые хаагаад байhан гурбан метр үргэнтэй hүүлшын гранит хана энэ тэhэлэлгээр сүмэржэ үгэхэ ёhотой hэн. Забой соо байhан зон hэжэглэhэн зандаа, тиимэhээ зайн галнуудые унтарааба. Касканууд дээрэхи шахтерой лампочкануудшье залираагдаба. Үрхирhэн ехэ тооhоной аалиханаар тунажа байхада угтажа ерэhэн забой тээhээ гэрэл харагдажа, тэрээн соохи ондоо бригадын проходчигуудай абяан дуулдаба.

— Холбогдоо!

Тоннель соогуур олон зоной «Ура!» зэдэлжэ, гэрэл дахинаа яларба. Иимэрхүү ушарта зорюулагдажа шампансканuudай задарха соностоод, хүхилдэhэн горнягууд түрисэлдэжэ байгаад, касканuudаа тодоно. Хэнэйшьеб каскын орондо малгай руунь эюулэгдэбэ... Тойроод хүхилдөөн, шогтой энездэн. Кинокамеранuudай таршаганаан, фотоаппарадuudай абяан энэ илалтые гэршэлэн буулгажа байба.

Игэжэл БАМ-ай тоннельнүүдэй hүүлшын хаалта хананууд дабагдана. Энэ хадаа хэдэн мянган зоной олон hарын оролдосото нэтэрүү ажалай үрэ дүн мүн гээшэ. Тиимэhээ үе-үе болоод лэ тэмдэглэгдэдэг иимэрхүү ушар тэрээндэ хабаадагшадай анха түрүүшын гайхамшагта зүйл мэтээр тэдэниие хүлгүүлдэг. Энэ очеркын герой — Стефан Арсентьевич Воронинш энэ үедэ хүлгэн баясажа байгаа hэн. Баяр гуниг хоёроор тэрэнэй ээлэлгээд байhые харaa hэм. Юрэдөөл, байрын гэр ашаглалгада тушааhан барилгашан гү, үгышье hаа, хүшэрхэн гар бэшэгээ түгэсхэhэн уран зохёолшо гү, али замбуулинай ниидэлгэhээ заларжа ерэhэн космонавт мэтээр тэрэ энэ үедэ үзэгдөө hэн.

Энэ тоннелиин сүмэрhэн hүүлшын хаалта хана хадаа Стефан Арсентьевичын гурбан жэлэй нэтэрүү ажалай hүүлшын дабалта байгаа. Эндэhээ гэдэргээ эрьебэл, хэдэн зуугаад метр соо тэрэнэй бригадын түнхиhэн хада доогуурхи поезднуудай гараха коридор электрын гэрэлээр эригэнэн hунахал...

— Воронин до, ура! — гэhэн уряа хажуудамнай зэдэлбэ.

— Бригадирые дээшэнь hэжэе!

Суглараhан зоной халуун анхаралhаа бригадир хэды аягүйрхэбэшье hаа, нюдэ сабшаха зуура тэрэ газарай гүн соогуур hунаагдажа малтагдаhан агын үhээ өөдэ хүсэтэ гарнууд дээрэhээ үлгыдүүлэн хөөрэжэ байгаа hэн. Энэ хадаа горнягууд бригадираа бүримүhэн дэмжэжэ байба ха юм. Харин хэдэн жэлэй саана тус коллективтэ тэрэниие дэлгээтэй гарнууд угтажа байгаагүй бэлэй гэхэтэй хамта, анхан эхинhээнь дурсаха дуран хүрэнэ...

УДАРИДАГШЫН УЯЛГААР

Тэрэ үедэ Яхадта, бага БАМ-ай Тында—Беркакит гэhэн түмэр замай барилга дээрэ «Нагорный» тоннель тунхигдэжэ эхилээ бэлэй. Олон хизаар, нютагуудай түлөөлэгшэд бии hэн. Хадын хэрэг ажалда тоти болоhомби гэхэ зон олон hэн. Тиимэhээ проходчигуудай шэнэ бригадые хүтэлбэрилхэ дуратан элбэг бэлэй.

Тэрэл үедэ дунда зэргын бэетэй, тэнюун янзын, энеэбхилhэн шарайтай хэндэшье мэдэгдээгүй Воронин бии болоо hэн. Урдынгаа ажабайдалай габьяа солыешье дуулгаагүй тэрэниие бригадирай тушаалда дэбжүүлбэ гээшэл даа. «Танил талынгаа түлхисээр дэмжэгдээ гү?», «Ямар юумэ хэжэ шадаха хүн бэ?» гэхэ мэтын асуудалнууд олониие hонирхуулба, элдэб янзын үгэ хүүр дэлгэрбэ.

Бригадирай тушаалда дэбжүүлэгдэhэн түрүүшынь үдэр, ажалай урда тээхэнэ, проходчигуудай нэгэн тэрээндэ дутэлжэ:

— Талын дунда табхаршье hаа, гүбөө, шагналши, юундэшьеб оромынь оложо ядабаб, энээхэн үрэмэй коронкые штангда тааруулбашье, саашаа ябажа үгэхэ юумэ бэшэл, — гэжэ зорёолон hагад хэлэбэ.

Воронин тэрэ зуура перфоратор хүдэлгэжэ, забойн шулуун ханада дүтэлэмсөөрөө удаа дараалан, шумууhан түргөөр арбан табан шпур үрэмдөөд орхибо. Энэ үедэ тэрэнэй арада байhан бригада мэдэгдээ, танигдаагүй хүтэлбэрилэгшынгөө хүдэлсэ бүхэниие шүүмжэлхы нюдөөр адаглажа байба. Стефан Арсентьевич тэрэ проходчигто перфораторынь бусаажа:

— Мүнөө ойлгобо гүт? — гэбэ.

— Мүнөө баран ойлгосотой! — гэжэ тэрэнь урмашангяар бажаганаба. Бусадыньшье энеэбхилбэд. — Юрэдөө, газар доро алдуутайгаар, гэнтэ орожо ерэhэн хүн бэшэ, харин хори гаран жэлдэ эндэхи ажал хэрэгэй «халуун, хүйтэниие» шудалhан мэдэрhэн хүн байба ха юм. Тэрэ Абакан—Новокузнецк, Абакан—Тайшет гэhэн түмэр замуудай, Ангренскэ гидротехническэ тоннельнүүдые, Ташкент хотын коллекторнуудые, Бакугай, Ташкентын метрополитенүүдые түнхилсэhэн байха.

БАМ-ай барилга тэрэнэй ажабайдалай шэнэ шата болобо. Яхад ороной табин градус хүйтэн уларилда, хорон хүйтэн hалхин соогуур хүбшын дунда оршоhон Золотинка гэжэ hууринай галнууд омог хүхюунээр толоржо байгаа. Тэндэ ажаhуугшад мүнхэ сэбдэг газарые метр метрээр түнхижэ, поезднуудай зуралзан ябаха агы—тоннельнүүдые гаргадаг hэн.

Тэндэл, Яхад орондо, тэрэнэй бригада бүридэжэ эхилээ. Стефан Арсентьевич өөрөө шадабари ехэтэй проходчик hэн тула суг хүдэлдэг нүхэдтөө эрилтэтэйгээр хандадаг, дүй дүршэлөө нюун нөөнгүй бүгэдын шадабари болгохые оролдогшо бэлэй. Тиимэhээ Воронинай бригада уданшьегүй арбан зургаадахи отряд дотороо эрхимүүдэй нэгэн гэгдээ hэн. 1979 ондо орон доторoo анха түрүүшынхеэ мүнхэ сэбдэг хүрьhэн соогуур гаргагдаhан 1300 метр утатай түмэр замай «Нагорный» гэжэ тоннелиин барилгада тэрэнэй бригада ехэ хубитаяа оруулаа hэн. Дурсагдагша тоннель Гүрэнэй комиссиин «hайн» сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада абтажа, Стефан Арсентьевичэй шагналнууд дээрэ Ажалай алдар солын орден нэмэгдээ бэлэй.

Яхадай дайдые Воронинай бригадын, мүн бухы арбан зургаадахи отрядай мүндэлhэн, мүлирhэн газар гэжэ тоолохо болоо hаа, харин Буряад орон тэрэнэй хатуужаhан, алдар солоёо дуудуулhан нютаг болоно. Эндэ, Байгал далайн хойто эрьеэр, hундалдан ошоhон дүрбэн хушуун доогуур, Воронинай бригадын гаргаhан хамтадаа 5400 метр утатай тоннельнүүд онсо удха шанартай. Юуб гэхэдэ, БАМ-ай бухы тоннельнүүд нэгэ замтайгаар гаргагдадаг hаа, Байгалай хойто эрьеын самсаал хушуунууд доогуурхи тоннельнүүд хоёр замтайгаар гаргагдана. Манай орон соо түрүүшынхеэ гаргагдажа байгаа түмэр замай иимэрхүү тоннельнүүд юрын метрогойхиhоо зургаа дахин ууҗам хэмжээтэй байха юм.

Байгалай хойто эрьеын, зүүн захаhаа хоёрдохи хушуунай эгээл ута, 1810 метрэй тоннель түнхихыень Воронин до даалгагдаа hэн. Тэрэ үедэ бригадынь бүридэл нилээд шэнэлэгдэнхэй бэлэй. — Нэгэ зариманиинь Яхадта үлөө, бэшэниинь хүршэ подразделенинүүдэй бригадирнуудаар, звеное даагшануудаар дэбжүүлэгдэнхэй байгаа. Бригадынгаа шэнэ гэшүүдые тэрэ тэсэбэритэйгээр хүмүүжүүлжэ, горнягай ажалай орёо шадабаринуудта hургажа захалаа hэн. Тиихэдээ бригадаяа ами нэгэн, эбтэй эетэй бүлэ болгохые эрмэлзэдэг hааб даа. Тиимэл байхадаа хүн бүхэн ажал хэрэгээ захиралтаар бэшэ, харин hэшхэл, бодолойнгоо хүсөөр жудхэхэ зэргэтэйл. Энээн тухай тэрэ партийна бүлэгэйнгээ коммунистнуудтай, партбюрогой секретарь В. Колгановтай, отрядай начальник А. Подзарей гэгшэдтэй нэгэнтэ бэшэ зүбшэдэг байhан, зүбшэдэгшье юм.

— «БАМтоннельстрой» дотор манай отряд эгээл үнинэй, — гэжэ Воронин хэлээ hэн, — бидэ энээгээрээ омогорхонобди. Тиимэhээ отрядайнгаа ёhо гуримуудые сахин баяжуулха зорилготойгоор хуушанай хүдэлмэришэдэй зүгhөө залуушуулдаа заабари зохёожо, баталха ёhотойбди.

Тиигээд лэ «Байгал-Амарай түмэр замай тоннелиин барилгашадай ажалай нэрэ хүндын кодекс» бии болоо hэн. Тэдэнь нютагай типографида багахан брошюрын хэмжээтэйгээр хэблэгдээд, коллективай залуу хүдэлмэришэдтэ барюулагдадаг. Тэрээн соонь отрядай намтарай түүхэ, тэрэнэй алдарта хэрэгүүд, эрхим хүнүүд тухай хэлэгдээд, уряал-захяа оруулагдаhан байдаг.

«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, бидэ түсэбтэ табан жэлэй hүүл багаар Байгал-Амарай түмэр замаар поезднуудые үргэлжэдэнь ябуулдаг болохо ёhотойбди. Эхэ ороной нгоо энэ найдабариие харюулмаар бухы хэрэгтэй юумэ хээ гүш, нүхэр?» — гээд, тэрэ уряал-захяагайнь hүүлшын мүрнүүдтэ бэшээтэй.

Тон лэ юрын, нюуса далдагүй сэхэ үгэнүүдээр бэшэгдэhэн уряал-захяагай мүрнүүд хүнэй зүрхэ, сэдьхэл хүдэлгэжэ, ёhотойл түрүү үзэл бодолтой ажабайдалда зоригжуулха хабатай. Тиигээдшье Воронинай бригадада, мүн бухы тоннель түнхигшэдэй арбан зургаадахи отряд дотор ажабайдалда хайша хэрэгээ, hанаа амарханаар хандадаг зон байхагүй. Тиимэhээл Стефан Арсентьевич нүхэдтэеэ хамта hараhаа hарада түсэб даалгабаринуудаа үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөнэй шантай hууринуудые эзэлжэ байдаг. Тэрэнэй бригада КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ коллектив гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Энэшье, хоёрдохи тоннелиин хоёр талаhаа уулзажа ерэhэн забойнуудые хаагаад байhан, гурбан метр үргэнтэй шулуун ханые түсэбөөр хараалагдаhанhаа хахад жэлээр уридлан сүмэлжэ амжаба гээшэ.

Эбтэй эетэй, ямаршье хүшэр зорилго шиидхэжэ шадаха арбан зургаадахи отряд тухай магтаалай hураг суу бухы БАМ-аар таранхай. Тоннель малтаха, түнхихэ ажалайнгаа даалгабариие тус отряд жэлээр уридлан ябана. Мүнөө Байгалай хойто эрьеын самсаал хушуунууд доогуур гараха 5,4 километр утатай тоннельнүүдэй дүрбэн километр үлүүтэйнь түнхигдөөд, 3,5 километрынь бетоноор бүригдөөд байна. Тиимэhээл тон лэ hаяар, шулуун байсануудай доогуур, хүнэй гаргаhан нэлэнхы ута агынууд соогуур, түрүүшын поезднууд түерэлдэн үнгэрхэл.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто гараха).

Николай Иванович Бурлаков Улаан-Үдын ТЭЦ-тэ [...] туршада хүдэлнэ. Дулаанай автоматика болон [...] приборнуудай слесариин мэргэжэлые тэрэ hайса шу[...] hэн тула даалгагдаhан приборнуудынь эмдэрэнгүй[...] дэлдэг байна.

П. БУРМАКИНА[...]

УРГАСА ЕХЭ[...] АБАХА ГЭБЭ[...]

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ, мүн партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүд, илангаяа майн (1982 он) Пленум дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлжэ, продукциин шанар улам hайжаруулха, тогтууритай баян ургаса ургуулжа абаха тухай шухала зорилгонууд хараалагдаа бэлэй. Тиин партиин эдэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула республикын «Сельхозхимия» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ажалаа бүри эршэдхэн хүдэлжэ байнхай. Хэнэйшье мэдэhээр мүнөө сагта колхоз, совхозууд тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын тула органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые горитойхоноор хэрэглэдэг болоо.

Республикын колхоз, совхозуудта нёдондо агрохимиин бодосуудай хэрэглэгдэхэ талаар горитой хүдэлмэри хэгдэhэн байна. Тусхайлбал, 1980 онойхитой сасуулан харахада, ажахынуудай поли дээрэ органическа үтэгжүүлгэ шэрэлгэ бүхыдөө 35 процентээр дээшэлээ. Мүн газарай хүрьhэндэ органическа үтэгжүүлгэ зөөхэ түсэбөө 121 процент, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха даабарıa 110 процент, культуртехническэ хүдэлмэри хэхэ түсэбөө 140, ургамалнуудые хорхой шумуулhаа, буртаг ногооhоо химическэ аргаар хамгаалха даабарıa 123 процент дүүргэжэ шадаа. Жэшээлхэдэ, республика дотор гаргагдаhан бухы органическа үтэгжүүлгын 48,6 процентынь манай нэгэдэлэй оньhожоруулагдамал отрядууд зөөhэн байна. Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ талаар Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Түнхэнэй, Зэдын, Хориин районуудай нэгэдэлнүүд горитой хүдэлмэри хээ. Эдэнэр үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые амжалтатай бэелүүлээ. Тиихэдэ Кабанскын, Зэдын районуудай нэгэдэлнүүдэй оньhожоруулагдамал отрядууд наг шэбхэ, торф шэрэхэ даабарıa ходоодоо үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Зарим районой нэгэдэлнүүд, тэрэ тоодо Зэдын, Кабанскын, Хяагтын, Хориин районойхид тарялан болон сабшалан дээрэ наг шэбхэ шэрэхэ нёдондонойнгоо түсэбые амжалтатай бэелүүлээ гэхэ гү, али урзанданайхиhаа 25—40 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа.

Игэжэ ажаллаhанай ашаар республикын «Бурятсельхозхимия» нэгэдэлэй экономико hүүлэй үедэ hайжаржа байна. Тусхайлбал, нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөhэнэй фондын гаргаша нилээд доошолуулагдаа, тэдэнэрэй үйлэдбэрилhэн продукци 1981 онойхитой сасуулхада 17 процентээр дээшэлээ.

Зарим тэды амжалтын туйлагдабашье, манай хүдэлмэридэ усадхагдаагүй дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии байhаар. Эдэ хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые байгша оидо усадхаха талаар март hарада үнгэргэгдэhэн агрохимиин албанай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан дээрэ ехэхэн хөөрэлдөөн болоо hэн. Илангала энэ жэлдэ үнгэрэгшэ жэлнүүдэйнгээ дутуу дунданuudые дабтахагүйн тула эрдэм ухаанай түрүү онол арганuudые үргэнөөр хэрэглэхэ, минеральна үтэгжүүлгын ашаг үрэ ехэтэй байхын тула тэрэниие тарянай үрэhэнтэй нэгэ зуруудта оруулха, сэбэр болон намарай паар дээрэ, үрэhэ ургуулха участогуудта, хартаабха, овощ тариха газарта минеральна үтэгжүүлгэнүүдые тусхай нор[...]мын ёhоор шэрэхэ [...] най нэгэдэлэй зайла[...] рилго болоно. Тии[...] рэниие заатагүй бэ[...] үндэр баян урга[...] найдамтай hуури т[...] шэтэйбди.

Газарай үрэжэ[...] руулха, хүдөө ажа[...] малнуудай ургаса е[...] ха гэбэл, ажалдаа [...] тэй технологи нэб[...] хэрэгтэй. Энэ тала[...] ажахынуудта дутуу [...] нууд дайралдаhаар. [...] гаяа органическа ү[...] гэ суглуулжа, тусх[...] рэгдэhэн талмайда [...] жа, ашагтайгаар [...] шаданагүйбди. Наг [...] газарай хүрьhэндэ [...] шэмэ, үрэжэл үгэ[...] ла тэрэниие урид [...] нэгшээгээд, минерал[...] жүүлгэтэй, торфтой [...] компост болгожо [...] оруулха гээшэ му[...] тон шухала. Энэ [...] зарим районуудта [...] ябуулагдадаг болон[...] шээлхэдэ, Кабанскы[...] Үдын, Зэдын район[...] жэ хүдэлhөөр үн[...] Тэрэниие хэхэнь [...] орёо, хүндэ юумэн [...] Гансал ажалаа гури[...] харюусалгатайгаар, [...] ехэтэйгээр ябуулбал, [...] hандаа заатагүй хү[...]

Байгша оной урга[...] хыдөө 2.550 мянга[...] органическа ү[...] оруулха зорилго [...] Гэбэшье мүнөө энэ [...] ри ехэ удаанаар б[...] жэ байна. Үбэлэ[...] нуудта оройдоол 1[...] лион тонно наг шэб[...] шэрэгдээ. Үлээшье [...] соносхогдоод байhа[...] гай гурбан hара с[...] хээр хараалагдана. [...]

КПСС-эй ЦК-гай [...] лон ноябриин (1982) [...] нумүүд дээрэ хүдө[...] да бригадна подряд [...] хэ тушаа үргэнөөр [...] hэн юм. Энэ талаар [...] ка дотор аргагүй е[...] ябуулагдажа байна. [...] ликын, мүн району[...] гэдэлнүүдтэ хамты[...] нэбтэрүүлхэ бэлэдх[...] дэлмэри дүүргэгдэб[...] оньhожоруулагдама[...] дууд ажахын тоосоо[...] хүдэлжэ, жэлэй hү[...] hэн хүдэлмэриингээ [...] ургасынгаа түлөө т[...] хэ юм. Энэ шэнэ [...] хэрэглэхэдэ ажалш[...] наар, түргэнөөр бү[...] гаhан продукциимн[...] үнэ сэн доошолхо б[...] най агрохимическэ [...] хид минеральна ү[...] гын ашаг үрэтэй [...] тула хабарай тари[...] тэрэниие үрэhэнтэй [...] руудта оруулхын ту[...] доходо болоно. Иигэ[...] лахада, заатагүй [...] дээшэлхэ байhаниин[...]

«Бурятсельхозхими[...] гэдэлэйхид байгша [...] мянган гектарта [...] хэрэглэжэ, минера[...] жүүлгэ оруулхаар [...] Мүнөө олонхи ра[...] ажахынуудай газа[...] hэн намарай хура[...] угаалгажа, үрэжэл[...] даhан. Тиимэhээ [...] хүрьhэнэй дээрэхи [...] үрэжэлые али боло[...] жаруулхын тула ү[...] шадаал hаа, ехээр [...] гээшэ агрохимиин [...] гол зорилго болоно. [...] лаар үрэhэнтэйнь с[...] ральна үтэгжүүлгэ [...] арга өөрынгөө а[...] харуулха ёhотой. [...] ажаллахадаа ганса [...] нэй үрэжэлыень h[...] на бэшэ, мүн шини[...] барилсана ха юмб[...]

Энэ аргаар ү[...] оруулхадаа тусха[...] ническэ заабарин[...] хы талмай дээрэ [...] адхаха шухала.

Ю. ЦЫБ[...]
республикын «Бурят[...]химия» нэгэдэлэй [...] инженер.

ОЛОНОЙ НЮДЭН ХУРСА

...радай хиналтын хуудаһан № 4

...ЛОНИИТЭТЭЙ ...ОЛБООТОЙГООР

...ймнай арадай хинал- ...итедтэ хамта дээрээ 10 цеховэ бүлэгүүд, ...нын 41 пост бии. ...зэргэдэ 389 хинагшад ...ено. Мүнөө үедэ хинагшад малай үбэл- ...илангаяа хабарай та- ...бэлэдхэлые амжал- ...үнгэргэхэ асуудал- ...ол анхаралаа хандуул-

...бүлэгэйхид һара бүхэн- ...лануудые зарлажа, ур- ...рилгонуудаа тодор- ...гуримтай юм. Ара- ...лтын постнуудай гэ- ...семинар үнгэргэгдэнэ, ...мүн дүй дүршэлөө ху- ... Мүн ажалша кол- ...дэй хоорондохи со- ...мурысөөнэй дүнгүү- ...олгодо, түл абалгын, ...бэлэдхэлгын, хо- ...алалгын болон бу- ...шухала кампанинуу- ...үнгэргэлгэдэ хабаада- ... Үбэлжэлгын үедэ ...соёлой, медици- ...болон худалдаа наймаа- ...хангаха асуудалда ...рдаг. Ханын газетэ- ...«Сахилгаан» болон ...хуудаһануудые» ... Мүнөө үедэ та- ...сабшалангай үрэжэл ...улха габшагай гурбан ...ашаг үрэтэйгөөр үн- ...үзэргэтэ хубитаяа оруул- ...ынь, Аргадын совхо- ...10-гой начальник Гар- ...Цынгеевич Хобра- ...хүтэлбэрилдэг гол бү- ...хабарай тарилгада ...бэлдэхэ, газараа ...наг шэбхэ, минераль- ...гэ сабшаланда та- ...хүдэлмэриин ябасаар ...һонирхожо бай- ...бүлэгэй 36 гэшүүн ...постнуудта хубаа- ...Коммунист Ц. Г. Бад- ...техник Д. Б. Домбо- ...гэгшэдэй хүтэлбэ- ...постнууд бусадһаа һай- ...аллана. Тэрэшэлэн ...Дэрээнэй совхозууд- ...дэгдэһэн гол бүлэ- ...ажал хүдэлмэриин һайн ...дүрдангүй гарахаар ...Дэлгэр Галсанович Аю- ...хүтэлбэрилдэг Гааргын

совхозой гол бүлэгэй ажалай эмхидхэл һайн. Үбэлжэлгын харюусалгатай хаһада тэдэнэр шалгалтануудые үнгэргэжэ, малай байрануудые харадаг, буйлуулһан тэжээлэйнь шанараар һонирходог. Тиихэдээ хүн зоной дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг. Эндэ арбаад жэлэй туршада арадай хиналтын постые даагшаар ажаллажа ябаһан совхозой ахамад зоотехник Д. Д. Гомбоев, Б. Б. Хонхушкин гэгшэдэй оролдолго, хүсэл, эрмэлзэлынь залуушуулда эрхим жэшээ боложо үгэнэ.

Ниитын адууһа малай үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээлэй хэр зүбөөр гаргашалагдажа байһан тухай шалгалтануудые Дэрээнэй совхозой гол бүлэгэйхид олоор үнгэргэжэ, тэндэ үзэгдэһэн дутуу дундануудыень усадхаха талаар нилээдгүй хэмжээ ябуулгануудые хэһэн байна. Анатолий Эрхитуевич Аюшеевэй хүтэлбэри доро Н-Ц. Б. Санжиевай, Ж. Д. Борбоновой, Э. Д. Жанчиковагай даадаг постнууд хабарай тарилгын техникын болон полевой стануудай хэр зэргэ бэлэн болоһон тушаа шалгалтануудые үнгэргэбэ.

Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гол бүлэгэй ажал ябуулга һайшаалтай. Тэрэниие Баясхал Гармаевич Бадмаев хүтэлбэрилдэг юм. Эдэнэр гүрэндэ худалдагдаха һү, мяханай шанар шалгахынгаа хажуугаар машина, техникын заһабари тушаа, хэды шэнээн түлишын гаргашалагдаһан, мүн алмагдаһан тухай хиналта хэнэ. Гүүртэнүүд болон отарануудаар, тракторна бригадануудаар, полевой стануудаар үнгэргэгдэжэ байдаг рейднүүдэй хэды шэнээн туһатай байһыень эдэнэр өөһэдөө һайн мэдэдэг дээрэһээ, эдэбхитэйгээр, ашаг үрэтэйгөөр, олоор иимэ шалгалтануудые үнгэргэхые оролдодог юм.

Дээрэ дурсагдаһан колхоз, совхозуудай гол бүлэгүүдһээ гадна «Госкомсельхозтехникын» Хурамхаанай отделениин, «Бурводстрой» нэгэдэлэй дэргэдэхи, мүн түбэй районно больницын арадай хинагшад эдэбхи үүсхэл гаргана.

Районно түбэй больницын дэргэдэхи гол бүлэгые врач Санжидма Батуевна Булгатова олон жэлдэ толгойлно. Тус бүлэгэй бүридэлдэ 9 гэшүүн эдэбхитэй бэрхээр ажалладаг байна. Тэдэнэр ёһотойл урагшаа һанаатай, олоной хэрэгэй түлөө оролдон ябадаг хүнүүд болоно. Эндэхи бүхы гол бүлэгүүд болон постнуудай гэшүүд мэтээр ажалай журам шангадхаха хэрэгтэ анхаралаа һуладханагүй.

Хурамхаанай совхозой гол бүлэгэйхид мүн лэ муу бэшээр ажалладаг. Ахамад агроном Юрий Хамардаевич Хамархановай хүтэлбэри доро энэ бүлэгэй гэшүүд шалгалтануудые олоор үнгэргэжэ, ажахы соогоо үзэгдэһэн дутуу дундануудые усадхаха хэрэгтэ хабаадалсадаг байна.

Гэбэшье районоймнай гол бүлэгүүд бултадаа һайнаар ажаллана гэжэ хэлэхын аргагүй. Ажал хүдэлмэридэмнай дутагдалнууд үшөөл олон. Зарим ажахынуудай бүлэгүүд болон постнууд даншье һулаар хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, леспромхозой, райпогой дэргэдэхи гол бүлэгүүдэй ажал хүдэлмэри һанаһанда хүрэнэгүй. Худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада арадай хинагшад анхаралаа багаар хандуулна. Ушар тиимэһээ гол бүлэгүүд болон постнуудай гэшүүдтэй семинарнуудые, зүблөөнүүдые олоор үнгэргэжэ, тэдэнэй саашанхи ажал хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ ёһотойбди. Тиигэжэ КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай гэшүүн бүхэн хубитаяа оруулха ёһотой.

В. СОДНОМОВ,
Хурамхаанай районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ХАРЮУСАЛГА АДЛИ ЮМ

Манай парти ба правительство арадай хиналтада саг үргэлжэ анхарал хандуулдаг гээшэ.

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Советэй хоёрдохи сесси дээрэ баталан абаһан «СССР-эй арадай хиналта тухай» Хуулиин баталан абтаһанай дашарамдуулан, партиина организацинуудай эгнөө хүтэлбэрилгэ ба арадай хиналтын органуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол арадай хинагшадай хүдэлмэриин үүргые дээшэлүүлэн, тэдэнэй саашанхи зорилгонуудые тодорхойлһон байна.

Эдэ эрилтэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, манай районой арадай хиналтын комитет гүрэнэй түсэб болон даабаринуудые дүүргэхын, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые элирүүлхын, ашаг үрые дээшэлүүлхын, хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын хойноһоо хиналта бэелүүлдэг юм. Тэрэшэлэн худал хуурмаг тоонуудые бэшэжэ, гүрэнэй мэхэлдэг, гүрэнэй зөөри үбэршэлдэг, ажалай ба үйлэдбэриин журам эбдэдэг хүйхэрнүүдтэй шанга тэмсэл ябуулдаг байнабди.

Мүнөө манай районой арадай хинагшадаймнай тоо аяар 5 мянга 500-да хүрэнэ. Арадай хиналтын 3 комитет, 500 шахуу бүлэгүүд ба постнууд эмхидхэгдэнхэй.

Һүүлэй үедэ 128 шалгалта үнгэргэгдөө. Тэрэнэй дүнгөөр 144 түшаалтад харюусалгада хабаадуулагдаа.

Арадай хинагшадай ашаар районой доторнай 4,2 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 1,4 мянган тонно түлишэ, 512 тонно металлопрокат болон бусад материалнууд алмагдаа. Улаан-Үдын авиационно заводой арадай хиналтын комитет болон бүлэгүүд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэлгэ гаргаха, тэдэнэй шанарые һайжаруулха, электрын элшэ хүсэ, түүхэй эд болон бусад материалнуудые гамтайгаар гаргашалха гэхэ мэтэ асуудалнуудта анхарал ехээр хандуулагдана. Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ, мүн байгша оной гурбан һарын туршада 400 шахуу рейд-шалгалтануудые хэһэн байна. Энэ үедэ арадай хинагшадай эдэбхи хүсөөр 3 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 420 тонно түлишэ, 150 тонно хара ба үнгэтэ металл алмагдаа.

Гар бүлэгэй заводой арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Тус бүлэгэй ажал ябуулгада заводой партиина организаци ба захиргаан ходоо туһалдаг юм. Арадай хинагшадай туһаламжаар энэ коллектив һара бүри үйлэдбэриингөө түсэбүүдые урагшатайгаар дүүргэжэ болонхой.

«Тензоприбор» заводой арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэридэ ажалай түрүү шуулд, мэргэжэлтэд, профсоюзай ба комсомолой эдэбхитэд олоороо хабаадана. Шалгалтануудай дүнгүүдые парткомой заседани, коллективэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэдэг гуримтай. Тиихэдэ арадай хинагшадай хүдэлмэриин дүнгүүдые олондо соносхохо талаар эндэ оролдолго гаргагдадаг.

ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд түлишэ алмаха асуудалда хайша хэрэгээр хандаһан тула 1200 тонно мазут үлүү ехээр гаргашаһан байба.

1982 ондо манай районой арадай хинагшад 1663 шалгалта үнгэргөө. Эдэ шалгалтануудай үедэ аяар 300 мянган түхэригэй гүрэнэй зөөри хулгайлагдажа байгаа гээд элирүүлэгдэбэ. Мүн хамтын зөөридэ эзэн бусаар хандадаг, худал хуурмагаар тоосоогоо бүридхүүлдэг, муу шанартай продукци гаргадаг, алдата уилгаа өөрынгөө үүрэгтэ хэрэглэдэг 119 түшаалтад шангаар хэһээгдөө. Тэдэнэй 5-нийнь даажа байдаг түшаалһаа сүлөөлэгдөө, 37 хүн гүрэндэ салин хүлһөө түлэхэ болоо, 4 хүнэйнь материалнууд прокуратурада эльгээгдэһэн байна.

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудта шалгалтанууд олоор үнгэргэгдөө, мүн лэ олон дутагдалнууд элирүүлэгдэн байнабди. Арадай хинагшадай хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандадаг, зарим дааса тоодоггүй ушарнууд дайралдадаг. Жэшээлхэдэ, локомотив-вагон заһабарилгын заводой харуулгай хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй зөөри үрихэ, хулууха хэрэгтэ туһална гэжэ арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ элирүүлһэн байгаа. Иимэ муу ябадалые усадхахын тула хэмжээнүүдые абахын орондо тус харуулай начальник Хомячук хиналтын комитедэй түрүүлэгшэдэ бага түшаалта табиха, материалнуудыень талаарнь хэлэһэн байна. Районой арадай хиналтын комитет энэ захиралтыень болюулха баатай болоо. Улаан-Үдын 13-дахи ГПТУ-да үнгэрэгшэ жэлдэ мүн лэ иимэрхүү ябадал гаргагдаһан юм. Комитет арадай хинагшые мүшэхэйнэйнь түлөө тус училищиин директорэй орлогшо Киселевые ажалһаань гаргаха гэһэн шиидхэбэри абаа.

Манай районой комитет, бүлэгүүд болон постнуудта тоосоон ба һунгалта болохо дүүрэбэ. Арадай хиналтын энэ шухала кампани һайнаар үнгэргэхын тула хиналтын бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэрэй постнуудые хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн үнгэргэгдэһэн байгаа. Тиихэдэ бүлэгүүд ба постнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй кандидатуранууд тухай хөөрэлдөөн болоо һэн.

Хиналтын гол бүлэгүүдэй тоо 9 бүлэгөөр нэмэбэ. Районой доторнай байрлаһан шэнэ организацинууд, эмхи зургаануудай хиналтын бүлэгүүд энэ тоодо оролсоо. Тиихэдэ зарим предприятинуудта цеховэ бүлэгүүд шэнээр эмхидхэгдэбэ. Постнууд 46-гаар олошорбо.

Тоосоото-һунгалтын суглаанууд районой доторнай эмхитэйгээр үнгэрөө. 46 гол бүлэгэй түрүүлэгшэнэр шэнээр һунгагдаба. Тэдэнэй 25-ынь партиина организацинуудай секретарьнарай орлогшод болоно.

Тоосооото-һунгалтын суглаануудай удаа бүлэгүүдэй шэнэ түрүүлэгшэнэртэй семинар үнгэргэжэ, тэдэнэй зорилгонуудые тодорхойлоо һэмди. Коллективүүдэй суглаанууд дээрэ хэлэгдэһэн шүүмжэлхы ажаглалтанууд шэнжэлэгдэжэ, сэсэглэгдэжэ байнхай. Зарим хиналтын бүлэгүүдтэ дутагдалнуудаа усадхаха талаар хэмжээнүүд абтажа эхилээ.

Ажалшадай бэшэгүүд, гомдолнууд ба дурадхалнууд арадай хиналтын хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэдэг гээшэ. Хэдэн зуугаад бэшэгүүд районой арадай хиналтын комитедтэ жэл бүри ороно. Тэдэ бэшэгүүдэй диилэнхинь гүрэнэй аша туһа хараада абажа бэшэгдэһэн байдаг. Тиимэһээ зарим хүтэлбэрилэгшэд тиимэ бэшэгүүдые юундэшьеб, «хоб-жэб» гэжэ тоолодог юм. Тиимэ бэшэгүүдэй тон үсөөн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ушар иимэһээ ажалшадай элдэб бэшэгүүдтэ анхаралтайгаар хандаха, дутагдалнуудынь усадхаха шухала зорилго болоно.

Манай районой арадай хиналтын комитедүүд, бүлэгүүд ба постнууд, бүхы хинагшад КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые урагшатайгаар дүүргэхын тула гүрэнэй зөөри үрихэ, эзэн бусаар хандаха, ажалай журам эбдэхэ гэхэ мэтэ муу муухай ябадалнуудтай эблэрэлгүй тэмсэл улам шангадхаха, тиигэжэ районой предприятинууд ба организацинуудай үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, түрэл Буряадай республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха хэрэгые хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллахаар зэһэнхэй.

В. ТОЛОМАНЕНКО,
Железнодорожно районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

«Бурятгелерадиобыттехника» нэгэдэлэй «Экран» заводой арадай хиналтын бүлэгые коммунист Тамара Ивановна Селютина толгойлдог юм.

Арадай хиналтын бүлэгтэ бүхыдөө 9 хүн һунгагданхай. Тэдэнэй дунда коммунистнууд, комсомолшуудшье бии. Тэдэнэр ажалай саг, үйлэдбэриин технологи, ажалай аюулгүй байдал тушаа асуудалнуудаар һонирходог.

Хүн зоной захилнуудай болзор соонь хангалгын шанар һайжаруулха болон бусад асуудалнуудта арадай хинагшад ехэ анхарал хандуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай хинагшад А. Н. Копылов, Т. И. Селютина гэгшэд заһабарилагдаһан аппарадуудай шанарые шалгажа байна.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

ШАЛГАЛТЫН ҺУЛАДАҺАНҺАА...

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэреэр республика доторнай хүдөө ажахын органуудые һэльбэн шэнэдхэлгэ түгэсхэгдэжэ байна. Тэрэнэй ёһоор, «Овцепром», «Свинопром», «Сортсемпром», «Скотопром» гэхэ мэтын нэгэдэлнүүд тарагдажа, тэндэхи хүдэлмэрилэгшэд районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдтэ эльгээгдэбэ.

Хүдөө ажахын органуудые шэнэдхэн һэльбэлгэдэ үзэгдэһэн шэнэ зүйл хадаа хүдөө ажахын управленинүүдэй аппарадта «ревизор-бухгалтер» гэһэн шэнэ түшаал болоно. Тиимэ шалгалтын бухгалтернуудай түшаалда бэлэдхэл ехэтэй нүхэдые оложо табиха талаар нютагай партиина, совет болон хүдөө ажахын органууд сэхэ харюусалгатай байха ёһотой.

Дээрэ дурсагдагша эмхидхэлэй хүдэлмэриин эхилһээр нилээд лэ ехэ сагай үнгэрбэшье, районуудай хүдөө ажахын управленинүүдэй олонхи хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалые үшөө шиидхээгүй байһаар. Мүнөө үедэ Улаан-Үдын, Хурамхаанай, Мухаршэбэрэй болон Хориин районуудтал тусхай мэргэжэлтэй кадрнууд шалгалтын бухгалтерай түшаалнуудта дэбжүүлэгдээд байна. Харин бусад нютагуудта шалгалтын этигэмжэтэдые дэбжүүлээгүй байһан ушар хадаа социалис зөөри зөөшын хоролто гээлтэдэ оролгодо, мүн колхоз, совхозуудай эд хогшолдо, мүнгэн жасада эзэн бусаар хандалгада нүлөөлжэ болохо юм.

Шалгалтын бухгалтернуудай ажалай гол зорилго хадаа гүрэнэй журам хазагайруулха ябадалые хараха талаар хэмжээнүүдые абаха, гүрэнэй болон ниитын баялигые үрихэ, тэрээндэ эзэн бусаар хандаха ушарнуудтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ болоно. Тиихэдээ шалгалтын бухгалтернууд хэрэг ажалаа ябуулхадаа ажалшадай депутадуудай нютагай Совдуудэй ниитын комиссинуудта, арадай хиналтын комитедүүдэй постнууд болон бүлэгүүдтэ түшэглэхэ болоно.

Үнгэрһэн жэлэй зарим тэды дүнгүүдые абажа харахада, зарим районуудай ажахынуудта нютагай Совдуудэй ниитын комиссинууд болон хиналтын комитедэй постнууд, бүлэгүүд ажал хүдэлмэреэ һулаар ябуулһан байна.

Арадай хиналтын бүлэг болон постнуудай муугаар ажал ябуулһанһаа, мүн Хориин районой «Георгиевский» совхозой парткомой зүгһөө шалгалтын һуладаһан дээрэһээ оройдоошье үгы байһан 1940 толгой хонидой отаранууд тухай худал хуурмаг саарһан зохёогдоһон байна. Тиигээдшье аха дүүнэр Б. С., Б. С. Даржаевууд базаар дээрэ мяха асаржа худалдаад, 2 мянга гаран түхэриг мүнгэ үбэршэлхэгүй байгаа.

Баунтын районой Джилиндын совхозой экспедитор Я. Ш. Ринчинов харюусалгадаа абаһан гүрэнэй 3 мянга гаран түхэриг үбэршэлөө. Тиихэдэ Зэдын районой «Октябрьский», Торийн совхозуудай ниитын һүрэгүүдтэ хонид олоор дуталдана.

Ниитын баялигые үрихэ, үбэршэлхэ ябадалтай эрид шууд тэмсэхэдээ бухгалтернууд ажалшан олониитэдэ, күхэдэй сүүдүүдтэ болон арадай хиналтын комитедүүдэй бүлэгүүдтэ, постнуудта түгшэглэжэ хэгдэһэн шалгалтынгаа дүнгүүдээр хэблэлдэ материалнуудые толилжо, олоной үзэмжэдэ гаргаха зэргэтэй.

В. БОДОЕВ,
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствын шалгалтын таһагай начальнигай уялгые дүүргэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАИ ХИНАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДТЭ АНХАРАЛТАЙ БАЙХА

...публикын арадай хиналтын комитет ээлжээ... ...дани дээрэ «Эрхэтэд- ...ахаха, тэдэнэй бэшэ- ...гомдолнуудые хара- ...талаар локомотив- ...заһабарилгын заводой ...хиналтын комитедэй ...хүдэлмэри тухай» ...хаража үзэбэ. ...ССС-эй XXVI съездын ...бэринүүдтэ үндэһэ- ...ажалшадай бэшэгүүд ...дурадхалнуудтай ябуул- ...хүдэлмэри саашадань ...улха хэмжээнүүд ...КПСС-эй ЦК-гай тог- ...СССР-эй Верховно ...Президиумэй Ука- ...элүүлэн, эрхэтэдэй ...дурадхалнууд ба ...нуудые хаража үзэхэ, ...хэхэ талаар локо- ...вагон заһабарилгын ...арадай хиналтын ко- ...зарим тэды хүдэлмэри ...гээд комитет тэм-

...ской комитедтэ оро- ...бэшэгүүд тогтоогдомол ...доо хаража үзэгдэнэ, бэшэгүүдэй мүрөөр шалгалтанууд үнгэргэгдэнэ, гомдолнуудай ороһон шалтагаануудые элирүүлхэ, дутагдалнуудые усадхаха талаар хэмжээнүүд абтана. Тиигэжэ нэгэ асуудалаар хоёр дахин ородог бэшэгүүдэй тоо 1982 ондо эрид үсөөрөө.

Заводской комитет заводой управленидэ ородог бэшэгүүдэй байдалые ходо шалгана. Эрхэтэдэй бэшэгүүд ба гомдолнуудые завод доторoo ямараар хаража үзэнэб гэжэ арадай хинагшад шалгаад, өөрынгөө дурадхалнуудые заводой начальнигта дамжуулан үгэһэн юм. Заводой хүтэлбэрилэгшэд удаань «Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ эрхэтэдэй бэшэгүүд ба гомдолнуудые хаража үзэхэ гурим тухай» захиралта соносхоһон байна.

Заводой арадай хиналтын комитет гүрэнэй зөөридэ эзэн бусаар хандадаг ушарнуудые элирүүлээд, цехүүдэй начальнигууд Очиров, Сысоев, Фомин гэгшэдые харюусалгада хабаадуулаа. Тэрэшэлэн комитет эрхэтэдэй оруулһан гомдолнуудай үндэһөөр шалгалта үнгэргөөд, участогай начальник Шалобай гэгшын нэгэ һарынь салин хүлһэ гүрэндэ түлүүлхэ тухай тогтоол баталан абаһан байна.

Заводской комитедэй гомдолнууд ба дурадхалнуудай бюро хүдэлмэреэ эдэбхижүүлээ.

Гэхэтэй хамта эрхэтэдэй бэшэгүүд ба дурадхалнууд тушаа заводской комитедэй ябуулдаг хүдэлмэри КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ба «Эрхэтэдэй бэшэгүүд, гомдолнууд ба дурадхалнуудые хаража үзэхэ гурим тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указай эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусанагүй гэжэ республикын арадай хиналтын комитет тэмдэглэбэ.

Эрхэтэдһээ ороһон бэшэгүүд ба гомдолнууд һайнаар шэнжэлэн үзэгдэнэгүй, гомдолнуудай ородог шалтагаануудые усадхаха талаар хэмжээнүүд абтанагүй. Гэр байрын болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын асуудалнуудаар гомдолнууд олоор ороно гэжэ шалгалта харуулба.

Гэбэшье заводской комитет һүүлэй хоёр жэлэй туршада ажалшадай бэшэгүүд ба гомдолнууд тушаа үнгэргэһэн шалгалтануудайнгаа дүнгүүдые комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсээгүй. Заводой гэр байрын-коммунальна ажахын таһагай хүдэлмэри тухай 139 бэшэг ороһон байгаа. Хүн зоной захилнуудые муугаар дүүргэнэ, гэр байра дулаасуулдаг системэ заһабарилагданагүй гэхэ мэтэ гомдолнууд тэндэнь бии. Гэбэшье, заводской комитет эдэ бүхы асуудалнуудаар гэр байрынкоммунальна таһагай хүтэлбэрилэгшэдые харюусалгада хабаадуулаагүй, дутуу дундануудай шалтагаануудаа элирүүлжэ, тэдэниие усадхаха талаар хэмжээнүүдые абаагүй. Тиихэдэ заводой ЖКО үбэлэй үедэ 7610 түхэригэй дулаанай элшэ хүсые түсэбһөө үлүү гаргашалаа гээд тэмдэглэхэ ёһотой.

Заводской комитет арадай хиналтын цеховэ бүлэгүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ, эрхэтэдэй бэшэгүүд ба гомдолнуудта саг болзортонь харюу үгэхэ, хэмжээнүүдые абаха тушаа арадай хинагшадай һуралсал эмхидхээгүй. Эрхэтэдэй бэшэгүүд ба гомдолнуудые бүридхэлдэ абаха хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнхэй гэхын аргагүй.

Республикын арадай хиналтын комитет эндэ бүхы дутагдалнуудаа байгша оной август 1 болотор усадхахыень заводской комитедтэ дурадхаба.

* * *

Прибайкалиин районой хүдөө ажахын управлени хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлэдхэлые түргэдхэхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна гэжэ республикын арадай хиналтын комитет ээлжээтэ заседани дээрэ тэмдэглэбэ. Колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй урда энэ асуудалаар шанга эрилтэнүүд табигданагүй. Хабарай тарилгын техникэ олон ажахынууд саг болзортоо заһабарилаагүй байба.

Тэрэшэлэн орооһото ба тэжээлэй ургамалнуудай үрэһэ хүрэлгэ тарилгынгаа шанарта хүргэгдөөгүй байһаар. Бүхы үрэһэ хүрэнгынь оройдоол гурбанай нэгэ хуби нэгэдэхи ба хоёрдохи классуудай гэжэ тоологдоно. Огородой эдеэ ургуулха теплицэнүүд мүнөөшье болотор заһабарилагданагүй.

Районой зарим ажахынууд механизаторнуудай кадрнуудые бэлдэхэ талаар хэмжээнүүдые абанагүй. «Зырянский» совхоздо хабарай тарилгада бэлэдхэл муугаар ябуулагдана. Тус совхоздо трактор, плуг, сеялкэ, культиваторнуудые заһабарилга унжагайруулаа. Тарилгын техникые хоёр халаанда хүдэлгэхэ механизаторнууд дуталдана.

Хүдөө ажахын управлениин начальник С. И. Рябых, «Зырянский» совхозой директор Л. П. Татаринцев гэгшэдтэ һануулга хэгдээ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

...МЖАЛТАТАЙГААР ШИИДХЭНЭ

...ЕРЛИН. 1982 ондо ГДР- ...алан зохёолгын 8400- ...дээшэ дурадхал бүрид- ...абтаһан байна. Энэнь ...жэлэйхинһээ 16 про- ...ехэ болоно.

...алан зохёолгын ба па- ...дэй управлениин тү- ...Иоахим Хеммер- ...мэдээсэһэнэй ёһоор, ...республикын ухаа- ...зохёогшодой, уралан на- ...нулагшад ба шэнэ юумэ ...гшэдэй бүтээһэн элдэб ...зүйлнүүдые нэбтэрүүл- ...экономическа ашаг ...горитой дээшэлһэн ...1981 онойхитой са- ...хада, тэрэ 23 процен- ...дээшэлжэ, 940 милли- ...марнада хүрэһэн байна. 1979 онойхитой сасуулбал, 1985 ондо нээлтэнүүдэй тооe хоёр дахин олошоруулха зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ гэжэ эдэ баримтанууд гэршэлнэ.

ҮЛӨӨДЭҺЭ ХЭРЭГЛЭНЭ

БУДАПЕШТ. Үйлэдбэриин ба ажаһуудалда гарадаг үлөөдэһэ хоёрдохёо хэрэглэхэ гээшэ Венгридэ түүхэй эд болон элшэ хүсэ алмаха правительствын программын шухала хубинуудай нэгэниинь болоно. Ороной хэдэ хэдэн предприятинууд, тэрэ тоодо үлөөдэһэ ашаглан хэрэглэхэ талаар Венгриин трест тэрэниие бэелүүлгэдэ хабаадана. Гансахан нёдондо жэлдэ тус предприяти хахад миллион шахуу тонно түүхэй эд арадай ажахыда үгэһэн байна.

Трестын тушаан абалгын пунктнууд, үлөөдэһэ буйлуулан болбосоруулха тэрэнэй цехүүд Будапештдэ ба ВНР-эй бусад хото городуудта байгуулагдаһан юм. Венгридэ энэ табан жэлдэ (1981—1985 онууд) промышленна ба ажаһуудалда гарадаг үлөөдэһэ болбосоруулан хэрэглэхэ шэнэ предприятинуудые барилгада правительство 10 миллиард шахуу форинт һомолхо юм.

ТҮЛБЭРИГҮЙ ЭЛШЭ ХҮСЭН

ГАВАНА. Кубада саахарай хулһанай үлөөдэһэ — багасо, наранай элшэ хүсэнэй дулаа ба һалхинай хүсэ, тэрэшэлэн биогаз хэрэглэжэ, элшэ хүсэ абадаг болонхой.

Арадай ажахын энэ шухала зорилгые шиидхэдэг Кубын мэргэжэлтэдэй эндэ боложо үнгэрһэн национальна хоёрдохи уулзалгада хабаадагшад элшэ хүсэ абаха шэнэ арга замуудые бэдэрхэ, тэдэниие али болохоор алмаха зорилгонуудые хараалһан байгаа. Уулзалга дээрэ Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Педро Мирет үгэ хэлэхэдээ, һалхин 3,5 мянга шахуу тээрмэ хэрэглэхэдэ, республика дотор горитой хэмжээнэй түлишэ алмаха арга олгоно гээд тэмдэглээ һэн. Энэ талаар Камагуэй провинциин мэргэжэлтэд илангаяа ехэ амжалта түйлаа.

АВТОМАДУУДАЙ ТУҺАЛАМЖААР

ПХЕНЬЯН. Ким Чжон Тхэгэй нэрэмжэтэ эндэхи электровоз бүтээлгын заводто гагналгын бүхы хүдэлмэриин хахадһаа ехэ хубинь автомат түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар дүүргэгдэдэг юм. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлһэн, хүдэлмэриин эрхэ байдал һайжарһан байна. Предприяти дээрэ байгуулагдаһан мэргэжэлтэдэй ба үйлэдбэриин шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй бүлэг энэ талаар ехэ габьяатай юм. Техническэ шэнэ зүйлнүүдые зохёожо нэбтэрүүлгэдэ, уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшодой олониитын хүдэлөө дэлгэрүүлгэдэ тэдэнэр бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлдэг.

Гансал завод, фабрикануудта бэшэ, мүн республикын хүдөө ажахын кооперативууд ба госхозуудта хаа хаанагүй иимэ бүлэгүүд хүдэлдэг. Томо предприятинуудай дэргэдэ байгуулагдаһан втузууд болон филиалнуудтань тэдэнэй олониитэнь түшэглэн хүдэлдэг.

ҮЙЛЭДБЭРИДЭ НЭБТЭРҮҮЛЭГДЭЭ

УЛААН-БААТАР. Энэ табан жэлэй эхинһээ хойшо Сүхэ-Баатарай аймагай предприятинуудта уралан нарижуулгын 200 гаран дурадхал нэбтэрүүлэгдээ. Энэнь 2,5 миллион шахуу түгриг алмаха, ажал эмхидхэлгые горитой һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга олгоһон байна. Аймагай 1500-һаа дээшэ ажалшад түрүү дүй дүршэл шудалан хэрэглэһэн тухай үнэмшэлгэнүүдые абаа юм.

Түрүү шэнэ зүйлнүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ социалис Монголой промышленна ба хүдөө ажахын олохон предприятинуудай хүдэлмэриин шэглэлынь болонхой. Советскэ Союзай арадай ажахын элдэб һалбаринуудай ажалшадай дүй дүршэлые зохёохы ёһоор хэрэглэлгэдэ, онсо анхарал хандуулагдадаг. Энэ продукциин шанарые дээшэлүүлхын, алмахын түлөө тэмсэлдэ һайн дүнгүүдые түйлахадань туһална.

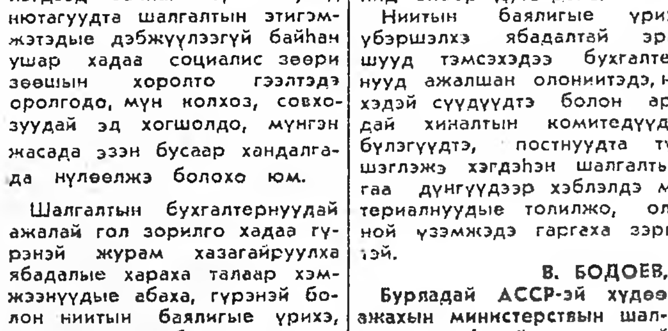
ЭЛШЭ ХҮСЭ АЛМАНА

БУДАПЕШТ. Промышленна үйлэдбэридэ элшэ хүсэ горитойгоор алмаха ёһотой 300 янзын элдэб түхеэрэлгэнүүд Венгриин предприятинуудта мүнөө жэлдэ тодхогдохо юм. Промышленность болон хүдөө ажахые иимэ түхеэрэлгэнүүдээр хангалга түүхэй эд болон элшэ хүсэ алмаха үргэн ехэ программын хэмжээн соо бэелүүлэгдэнэ. Энэ талаар тодорхой амжалта түйлагдаа. Жэшээнь, нёдондо жэл ороной промышленна томо предприятинуудта элшэ хүсэ хэрэглэлгэ нэгэ процентээр хороһон байна. Иимэ түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэһэнэй, үйлэдбэриин мүнөөнэй арга технологи сахиһанай ашаар ВНР-эй арадай ажахыда бүхыдөө 4 миллиардһаа дээшэ форинт алмагдаһан байгаа.

СОВЕТ ЗАХИЛААР

СОФИ. А. Ивановой нэрэмжэтэ хүргэлгын түхеэрэлгэнүүдэй эндэхи заводто Советскэ Союзай захилаар бүтээгдэһэн хүргэлгын 250 мянгадахи агрегат хэрэгтэй газартань эльгээгдэбэ. Ниислэл хотын предприятиин коллектив ажалайнгаа энэ амжалтаар 25-дахи жэлэйнгээ ойн баярые тэмдэглэбэ.

Совет-болгар хани барисаанай ашаар тус завод мүндэлөө юм. Тэрэнэй хүгжэлтын бүхы шатануудта СССР ехээр туһалдаг, техникэ эльгээдэг байгаа. Үйлэдбэриие зогсоонгүй, предприятиие шэнэдхэн һэльбэхэдэнь, совет инженернүүд болон технигүүд туһалаа һэн.

Майн 12—13-да Берлиндэ болохо герман-совет бүлгэмэй XII конгрессто бэлэдхэл ГДР-тэ түгэсэнхэй. Республикын эгээл олон гэшүүдтэй тус бүлгэмдэ 6 миллион хүн тоологдоно. АДН—ТАСС-ай фото.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

АНХАРАЛААР ХҮРЕЭЛЭГДЭЭ ҺЭН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай бэрхэтэй, шэрүүн жэлнүүдтэ совет арад жагсаалаа бүри нягтаруулан хатуужаа юм. Хүн зоннай сэдьхэлэйнгээ һайханиие, уужам дэлгэрые гүнзэгыгөөр элирхэйлээ. Энэниие жэшээгээр батадхажа болоно. Хүшэр хүндэ үедэ дайнаhхы фронтдо мордоһон сэрэгшэдэй бүлэнүүд онсо анхаралаар хүреэлэгдээ һэн. Тиимэһээ Улаан Армиин сэрэг тыдда үлэhэн түрэл гаралайнгаа байра байдал тухай һаналгүй юун болохогүй, олоной анхарал, дэмжэлгэ доро байhаныень мэдэрдэг бэлэй. Тиимэһээ дайсаниие бута сохилгодо урма дээрэ урма, зориг дээрэ зориг нэмэдэг һэн бэлээ. Коммунис партии болон совет гүрэн фронтовигуудай бүлэнүүдтэ туhаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүдые дайнай түрүүшын үдэрһөө абажа эхилһэн юм.

Буряадай партийна болон совет органууд энэ хүдэлмэри эхинһээнь урагшатай ябуулаа һэн. Жэшээлхэдэ, 1942 оной мартын 6-да Хойто-Байгалай аймсоведэй гүйсэдком БМАССР-эй Совнаркомой урда тоосоо бэлэй. Дайнай эхинһээ аймсовет сэрэгшэдэй ~539 бүлэдэ тэдхэмжэ үзүүлhэн, 312 хүниие таарэу ажалда оруулһан байна. Аймагай профсоюзна организацинууд мэтериальна талаар ядалдаhан бүлэнүүдтэ 2326 тухэригэй мүнгөөр туhалhан, hургуулиин наhанай 50 үхибүүдые хубсаhа хунараар хангаhан юм. Доодо-Ангар hууринай 124 бүлэдэ түлеэ, үбһэ асаргаһан, эндэхи дунда hургуулиин эдир тимуровецууд 61 бүлын хэрэгсэлгэдэ хангалга туhалдаг байгаа.

Улаан-Үдын ПВЗ-дэ фронтовигуудай бүлэнэрэтэ туhаламжа үзүүлгэ илангаа ехэ һэн. 1942 ондо заводой тулөөлэгшэд дайнда мордоһон сэрэгшэдэй үхибүүдтэ 73 мянган тухэригэй хубсаhа хунар абажа үгэhэн юм. Үйлэдбэрэй хэрэглэдэhэн модоной үлэгдэл, онсол, 1700 кубометр модон түлеэн болгогдоо һэн. Шэнэ жэлэй һайндэртэ фронтовигуудай үхибүүдтэ 10 мянган тухэригэй бэлэгүүд барюулагдаа бэлэй.

1943 оной февралиин 17-до партиин обкомой бюрогой ба БМАССР-эй Совнаркомой шиидхэбэреэр «Сэрэгшэдэй бүлэнүүдтэ үзүүлэгдэдэг туhаламжые hайжаруулха тухай» тогтоол баталагдан абтаhан юм. Энээнэй үндэhөөр, ажалшадай депутадуудай городской ба районо Соведүүдэй гүйсэд комуудай дэргэдэ тусхай таhагууд байгуулагда бэлэй. Фронтовигуудай бүлэнүүдтэ туhаламжа үзүүлгэ бүгэдэ арадай хэрэг болохо ёhотой гэhэн урпа гараа hэн. Партиин обкомой бюро ба республикын Совнарком зорилго табигдаа. Тиихэдээ ВКП(б)-гэй райкомуудта, райгүйсэдкомуудта тодорхой заабаринуудые үгэдэг байгаа. Тиихэдэ Улаан Армиин сэрэгшэдэй ба командируудай бүлэнүүдтэ туhалхаар долоон хоног үнгэргэхөөр дурадхаhан юм.

Сэрэгшэдэй бүлэнүүдые гүрэнэй талаар хангахын, ажаhуудалыень хүнгэдхэхын тула республикын СНК-гай дэргэдэ таhаг байгуулагдаа һэн. 1943 оной мартын 1-һээ августын 1 болотор оройдоол 5 hарын туршада 4600 центнер эдеэ хоолой зүйл бүлэнүүдтэ хубаарилагдаhан, хүбиин огородуудта 5000 центнер үрэhэн үгтэhэн, 510 гектарта орооhото урагмал, 1000 гектарта овощ, 203 гектарта хартаабха тариргаһан, 28018 кубометр түлеэн асарагдаhан байна. Энэ хугасаа соо 15 столово нээгдээ, 7340 үхибүүн эндэ хоолложо эхилээ, 3200 хүн ажалда оруулагдаа. 1 миллион тухэригэй бусад туhаламжа үзүүлэгдээ.

Ажалша коллектив бүхэн фронтовигуудай бүлэнүүдые шефтээ абаhан байна. Улаан-Үдын хүлээс холоошод анһенэ үүсхэл гаргаа һэн. Сэрэгшэдэй бүлэнүүдэй үдэрдэй байдалтай танилсажа, эрилтэ хэрэгсээлэнүүдыень тодорхой мэдээд болохо, гэр тойронхи ажалдань туhалха гэhэн зорилго табигдаа. Хэлхээ холбоошод гэр бүлэнүүдэй ажалаар һайн сэдьхэлээ хүргэжэ, бүлэнүүдтэ материальна туhаламжа үзүүлгэдэ зорюулха гэhэн шиидхэбэри гараа.

Эдэнэй үүсхэл бүринэhэн дэмжэгдэhэн байна. Жэшээлхэдэ, Кабанскын загаhанай заводой коллектив сэрэгэй албанда байгаашадай бүлэнүүдтэ эдээ хоолой продуктнүүдые үгэлсэдэг байгаа.

Партиин райкомуудта, газетэнүүд болон радиогой редакцида баяр баясхалан хүргэhэн мүнгэн шэлшэдэй бэшэгүүд орожо эхилээ. «Би 55 наһатайб, — гэжэ түбэй телеграфай хүдэлмэрилэгшэ Горюнова бэшэнэ. — Миниин хүбүүн фронт дээрэ дайлажа ябана. Бэе мүнхэ тулажа хүдэлнөөрби. Материальна талаар ядалсабашье, гомдол нэгэшье бархагүйб. Гэбэнье профкомой түлеэлэгшэд Слугинова Фадеева хоёр намда ехэл анхаралтайгаар хандажа, түлеэ залhа асаруулаа, хоёр дахин мүнгөөр туhалаа. Энээнэйнь түлөө сэдьхэлэй баяр хүргэнэб».

Хиагтаhаа сэрэгшэн Богдановай hамганhаа ерэhэн бэшэг дурдамаар: «Хүндөөр үбшэлөөд, больницада хэбтээб. Танилнуудни 2 наhатай хүбүүем харуулhаа. Врачууд Резников Гаврило ба хоёр ами наhаныем түлөө үдэр hүниггүй тэмсээ. Больницаhаа гарахадам, үхибүүмни хүүгэдэй саадта оруулагдаhан байгаа. Харин намда Улаан-Үдын санаториддо амарха путевко барюулаа. Олоной зүгһөө иимэ hайн hайхан хандалгын түлөө баярай үгэ хэлээгүйдөө яахабиб?».

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинатда үбшэн хүүгэдые хоолуулхаар столово нээгдэhэн. Түнхэнэй ажалуудалай хэрэгээ хангалтын комбинатда сэрэгшэдэй бүлэнүүдэй эрилтэ хангахаар цех байгуулагдаhан. Зэдын аймагай промартельнүүд үбэлэй хубсаhа хүүгэдтэ оёжо бэлдэжэ байгаа. Ивалгын аймагай колхозуудай үүсхэл дурдамаар. Жэшээлхэдэ, фронт шадарын городоо «Улаан Оронго» колхоз нүүжэ ерэhэн фронтовигай hамган Р. Леонова гэр байраар, эдээ хоолоор сар дары хангагдаһан юм.

Комсомолшуудай, эдир тимуровецуудай үйлэ хэрэгүүдые бодотоор сэгнэмээр. Улаан-Үдын 125 тимуровска командын бүридэлдэ 3750 hурагша оролсоо. Эдэнэр 766 бүлэдэ туhалдаг байгаа. Гол түлэб наhатайшуулда, нарай үхибүүдые харууhалалгада, үбшэнтэндэ анхаралаа зорюулдаг һэн. Фронтовигай hамган Г. Н. Бунак бэшэг соогоо иигэжэ хоорэhэн байдаг: «Ажалhаа эсэшоод гэртээ ерэхэдэ, гайхалтай нэгэ юумэ обеорбоб: үглөөгүүр газарта хэбтэhэн модон тайрагдажа, түлеэн болгогдоод, ябталагдаhан байба. Тойроод ариг сэбэр, иимэ намдаа хэлэбэ: «Тимурровецууд ерээ hэн. Тээд хэд бэ гэжэ тодорхойгоор нэрыень нэрлэн хэлэхэ аргагүйб. Үхибүүд лэ даа. Зоримгойхонууд, шуумарнууд...».

Дайнай үргэлжэлhэн хугасаа соо, мүн дүүрэhэнэйшье удаа фронтовигуудай бүлэнүүдтэ туhаламжа үзүүлэгдэhээр ябаа hэн. Түрэл Буряадайнгаа 60 жэлэй ойе угтажа байхадаа, манай арад дулаэтэ жэлнүүдэй үедэ сэрэгшэн арад, илангаа арад байдаhаа гадна совет ажабайдалай дэмбэрэлтэй ёhо заншал — бэе-бээ дэмжэн туhалалые, эб нэгэн урагшаа дабшалгые гэршэлэн бшуу гэжэ ойлгоноб.

Ю. ШЕРЕМЕТЬЕВА,
республикын гүрэнэй түбэй архивай ахалагша нүүчна хүдэлмэрилэгшэ.

Нютаг нютагай һонин

ЯРУУНАҺАА МЭДЭЭСЭ

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМУУ

Нёдондо апрель hарада «Целинный» совхоз байгуулагдаа hэн. Нэгэ жэлэй бозор соо эндэ иилээд ехэ барилгануудай бодхоогдоно.

Нэгэ квартирна наймаа гэр, хоёр квартирна дурбэн гэр, гаражи, хоёр пилорама, хүдөө ажахын оньhон техникэ хадагалха hарабшатай хашаа баригдаа. Тиихэдэ АВМ, тэжээл бүй... цех түхеэрэгдэ... Мүнөө жэлдэ 2... кубометр модон... рилгануудта... Мүн эндэ казар... үүлтэрэй эбэртэ б... үсэхэбарилгэжэ... ын жэлнүүдтэ ту... мялдиг үүлтэрэй... хэбэрилдэг сохоз...

Н. ДАШИ...

ВЕТЕРАНУУДТАЙ УУЛЗА

«Улаан Туяа» газетын редакци районой ветерануудые урижа, «түхэрээн столой» уулзалга хэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай Курска тулалдаанда хабаадагшад Дашин Очирович Баторов Нимбу Доржиевич Доржиев хоёр, Михаил Николаевич Пнёв, Елена Никифоровна Попова болон бусад ветеранууд уулзалгада хабаадалсаа.

Энэ «түхэрээн столдо» сугларагшад тэрэ холын хатуу шэрүүн үе тухай, совет сэрэгшэдэй, арад зоной баатаршалга болон Буряадай республикын хүбүүд, басагадай дайсадтай ... тойгоор тэмсэhэн ... рэлөө. Тэрэ үеын ... рэгүүдые ургажа ... хай хэтэ мүнхэдэ ... hанажа ябахын тула ... рэгэй—патриотическа жүүлгын хүдэлмэри нөөр ябуулха ёhотой жэ хэлсээ.

Уулзалгын түгэсхэл... зетын редакцин хү... лэгшэд дайнай ветер... дурасхаалта бэлэгү... риhан байна.

Л. ДОРЖ...

60 ЖЭЛЭЙ НЭРЭМЖЭ

Районоймнай түб hууринда жэл бүри байрын шэнэ гэрнүүд бодожо, шэнэ hайхан үйлсэнүүд зурыгаад, Нарhатын шэнжэ шарай болбосон түхэлтэй болоно. Нарhатын «Горки» гэдэг хубида гурбан предприятиин байшангууд, байрын гэрнүүд-тэй болоходоо амин... рин шэнгеэр үзэгдэ... кидо» hаяхан аша... тушаагдаhан хоёр ... ряадай АССР-эй 60 ... ба Залуушуулай гэ... нүүдые абаба.

Ц. ЖАЛСА...

ХОРИ: ШЭНЭ ХҮҮР

Байгша ондо Хүрбэ гол дээрэ шэнэ хүүргэ баригдаhан байна. Тээгдэ тосхоной хүн зон Хүрбэ голой саада бэедэ хүүргээр гаража, ажалаа хэхэ аргатай болоо бшуу. Тэрэ хүүргэ дээгүүр трактор, машинаар... рёоршье гарахада... Иигээд үhа мульhэ... лахада, ажалшад ... боложо hаатахаяа ...

Ц. ГОМБОДОРЖИ...

БАМ-ай харгынууд.
А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото...

Спорт

ШАТАРТА ДУРАТАЙШУУЛАЙ ҺАЙНДЭР

Оронoймнай зүүн нютагуудта шатар наадые хүгжөөхэ зорилготойгоор ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй Спорткомитедэй шиидхэбэреэр уласхоорондын гроссмейстер Артур Юсупов спортын мастер Борис Постовский хоёр манай республикада айлшаар ерээд байна гэжэ уншагшадтаа мэдээсээ hэмди.

Артур Юсупов хэн гээшэб?— гэжэ уншагшадай hонирхожо байhаниинь элитэ. А. Юсупов 1960 оной февралиин 13-да түрэhэн байгаа. 1977 ондо эдиршүүлэй дундаhаа дэлхэйн чемпион болоhон. XXII Олимпиин наадануудай жэлдэ — 1980 ондо тэрэ уласхоорондын гроссмейстерэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Байгша ондо СССР-эй 50-дахи чемпионатда дүрбэдэхеэ хабаадахадаа, hулаар наадажа, 6,5 очко абаад, манай үнинэй суута гроссмейстер Ефим Геллертэй хамта 16 хабаадагшад сооhоо 14—15-дахи hууринуудые хубаалдаhан байгаа. 1979 ондо СССР-эй 47-дохи чемпионатда hайнаар наадажа, мүнгэн медаляар шагнагдаа hэн. Тэрэнэй коэффициентнь — 2583.

Зүүн Сибириин технологическа институтда, авиационно заводто шатаршадтай семинар үнгэргөөд, лекци уншаhанай, сеанс наадаhанай hүүлээр Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай барилгашадтай уулзахаяа Северобайкальск хото ошоhон байгаа. Тэндэ асари ехэ барилгада хабаадагшадтай уулзахадаа, ажал хэрэгээрнь hонирхоhон, тэдэнэй асуудалнуудта харюусаhан, сеанс наадаhан байна. Эндэ нэгэн доро 43 хүнтэй наадахадаа, 33 партидань илалта түйлаhан, 7 уулзалгадань тэнсэhэн, оройдоол 3 партидань шүүгдэhэн байха юм.

Буряадай хүдөө ажахын институдай багшанар болон студентнэр майн 6-да мэдээжэ залуу гроссмейстер Артур Юсуповтай хүндэмүүшэ халуунаар уулзаба. Эндэ нэгэн доро 28 хюлгэ дээрэ наадаба. Табан часай турша соо hонирхолтой шанга тэмсэл болоо. А. Юсупов 15 партидаа шүүhэн, 11 хүнтэй тэнсэhэн, 2 уулзалгада шүүгдэhэн байха юм. Тиигэжэ энэ уулзалга 20,5 : 7.5 тоотойгоор дүүрэбэ. hонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, секунда наадаhан эгээл эдир hурагша — Улаан-Үдын 1-дэхи интернат hургуулиин 6-дахи классай hурагша Баяр Доржиев, эгээл наhатай хабаадагша — БСХИ-гэй механическа факультедэй кафедрын багша М. Н. Матханов илалта түйлаба. Андреев, Сойбонов, Бутуханов, Цырендылыков, Шантаханов болон бусад суута гроссмейстертэй тэнсэhэн байгаа.

Мэдээжэ гроссмейстерэй айлшалан ерэлгэ манай республика дотор шатар наадые хүгжөөлгэдэ туhа хүргэхэ aабза гэжэ hанагдана.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ХУРСА, ҺОНОР УХААТАН

ДОСААФ-ай Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно райком радиоспортын мүрысөө хоёр үдэрэй туршада үнгэргэбэ. Мүрысөөндэ Улаан-Үдын Советскэ, Октябрьска, Железнодорожно районуудай командынууд хабаадаhан байна.

Мүрысөөндэ хабаадагшад hонирхолтой гурбан зүйлэй программа гүйсэдхэбэ. Эндэ хэлхеэ холбооной электротехникумэй hурагша Алексей Лазарев, 18-дахи, 52-дохи hургуулинуудай hурагшад Сергей Дегтяренко, Петр Глошов, 6-дахи интернат, 40-дэхи hургуулинуудай Оля Непомнящих, Альбина Беляева, Света Горкунова гэгшэд басагадай дундаhаа хурса hонор ухаатай, шадамар бэрхэ байжа, түрүүшын гурбан hуури эзэлээ.

Командынуудай дунда үнгэргэгдэhэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, Октябрьска районой эдир технигүүдэй станциин, Железнодорожно районой Пионернүүдэй ордоной, 6-дахи интернат hургуулиин командынууд эрхимлэжэ гараа. Мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн команда болон спортсменүүдтэ ДОСААФ-ай Железнодорожно райкомой шан, бэлэгүүд барюулагдаа.

М. ЛЕБЕДЕВА,
радиоспортоор СССР-эй спортын мастер.

ГАИ-гай экран

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын жолоошон В. Миненок авиационно заводой слесарь А. Павловтай архидаад, хүсэ ехэтэ ЗИЛ-157 түхэлэй автомашинаараа город соогуур зайхаяа гарабад. Нэгэ байрын гэрэй хажууда наадажа байhан үхибүүдэй хажуугаар гүйлгэжэ гарахадаа, Миненок найма наhатай Алёша Ч. гэгшые дайражархёо. Ехээр гэмтэhэн хүбүүн больница хүрэнгүй наhа бараа. Тиигэжэ тэдэ хоёрой архидалга нэгэ хүнэй ами наhанай сэнтэй болоо ха юм. Миненок Павлов хоёр ехэ hогтуу байгаа гэжэ тэрэ дары медигүүд элирүүлээ. Эдэ архиншадай хэрэг мүрдэлгын органуудта үгтэнхэй.

Хоринн райондо болоhон авари машинын хүсэд заhабарилагдаагүйhөө болоо. «Урал-375» түхэлэй хүндэ автомашинын жолоошон А. Кудрявцев автомашинаяа шалгангүйгөөр холын замда гараа. Тиигээд түргөөр гүйлгэжэ ябатарнь машинын капот гэнтэ нээгдэжэ, жолоошоной нюдэ бүглэжэрхибэ. Жолоошоной юушье хэжэ үрдеэгүй байтар машинань харгын хажуудахи жалга руу унашоо. Кудрявцевтай сугтаа ябаhан хүн наhа бараа.

Нёдондо Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой ажалшан Н. Кудряшов Хандагатайhаа мотоциклаар гарахадаа Радионовой жолоодожо ябаhан машинатай мүргэлдэшоо бэлэй. Тиихэдэ Кудряшовтой ябаhан эхэнэр мотоциклhаа унахадаа ехээр гэмтэжэ, наhа бараhан юм.

Сүүд уголовно хэрэгэй материалнуудые хаража үзөөд, харгын зүүн талаар ябаhан hогтуу Радионов харгы замай дүрим хазагайруулаа гэжэ элирүүлээ. Энээн дээрэhээ тэрэнэй эрхэ нэгэ жэлээр хаhагдаа. Радионовой буруу талаар ерэжэ ябахыень хараhан Кудряшов саг соогоо тогтоо hаань, усал болохогүй байгаа. Тиимэhээ халамгай ябаhан мотоциклистын гэмэ баhал ехэ. Мүн тиихэдэ Кудряшов мотоциклистын малгайгүй, жолоошоной үнэмшэлгэгүйгөөр ябаа гэжэ сүүд тодорхойлоо.

Эдэ бүгэдые Улаан-Үдын районой сүүд хараада абажа, РСФСР-эй Уголовно кодексын 211 статьягай ёhоор Кудряшовые гэмэтэй гэжэ тоолоод, хоёр жэлээр эрхыень хаhаба.

Н. СЕМЕНОВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» майн 7-до үнгэргэгдэhэн 19-дэхи тираж.

«49-hөө 6-ень тааха»: 9 — велоспорт — шоссе, 11 — волейбол — 28 —мэргэн буудалга, 34 — ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей, 39 —альпинизм, 47 — туризм.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 1 — баскетбол, 3 — бобслей, 6 — дзюдогоор барилдаан, 19 — саныи урилдаан, 27 — hур-харбалга.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР

ШАТАР. hурагшадай дунда бүхэсоюзна мүрысөөн Караганда хотодо болобо. Арбан городой суглуулагдамал командынууд энээндэ хабаадаhан байгаа. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Караганда хотын хүбүүд, басагад илажа, түрүү hуури эзэлбэ. Челябинскын эдиршүүл—хоёрдохи, харин манай республикын шатаршад гурбадахи шангуудта хүртэhэн байгаа.

Манай командаhаа Сергей Климов 7,5 очко абажа, гурбадахи хюлгэ дээрэ илалта түйлаба. Соня Очирова зургаадахи хюлгэ дээрэ наадахадаа, 6,5 очкотойгоор хоёрдохи hууринда гараа. Олег Красавин хоёрдохи хюлгэ дээрэ хэдэн бэлигтэй бэрхэ шатаршадтай наадахадаа, 6,5 очко абажа бронзо медаляар шагнагдаба.

БОКС. Эдиршүүлэй дунда РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ставрополиин хизаарай Невинномыск хотодо дүүрэбэ. А. Инкижинов, В. Маковеев, Б. Содномов, О. Двойнишников гэгшэд энэ ехэ мүрысөөндэ республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалhан байгаа. Тиихэдээ Владимир Маковеев яhала hайнаар мүрысэжэ, табидахи hуури эзэлбэ.

САМБО. Залуушуулай дунда самбо барилдаагаар мүрысөөн Челябинск хотодо боложо байна. Улаан-Үдын түмэр замай техникум дүүргэжэ байhан спортын мастерта кандидадууд, эхир хүбүүд Александр болон Павел Раковууд эндэ Буряад оронoй спортын нэрэ хүндые хамгаална.

Ж. БАТОЕВ.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

БОДОТО БАЙДАЛДА ТААРУУ ХАНДАСА

ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегациин хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд, Кремль соо сайлалгын үедэ нүхэр Ю. В. Андроповой найруулhан эб найрамдалта совет шэнэ үүсхэлнүүд бүхы дэлхэйн хүнүүдэй анхарал татажа үргэлжэлhөөр. Буу зэбсэг бүтээлгые hүжэрөөхэгүй, буу зэбсэг хуряаха, дайнай аюулые зайсуулан сараха, эб найрамдал бэхижүүлхэ асуудалнуудта Советскэ Союз бодомжотой зүбөөр, бодото байдалда тааруугаар хандана, энэ талаар бүтэмжэтэй шиидхэбэринүүдые дурадхана гээд тайлбаринууд болон хүнүүдэй хэлэhэн үгэнүүд дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Европодохи аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ асуудалнуудта Советскэ Союз харюусалга ехэтэйгээр хандана гээд заагдана. Уулзалгые анхаралтатайгаар түгэсхэхэ зорилготойгоор эб найрамдалай болон арадуудай аюулгүй байдалай хэрэгэй түлөө харюусалгые дээшэлүүлхые урьалжа, Мадридтахи уулзалгада хабаададаг гүрэнүүдтэ Советскэ Союзай хандаhан хандалгань гадаадын оронуудта hайшаагдан угтагдана.

СССР-эй ба ГДР-эй нэгэн hаналтай байhаниие Москвагай хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тодоор харуулаа гээд «Нойес Дойчланд» (ГДР) газетэ тэмдэглэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой дэбжүүлhэн шэнэ дурадхалнууд Европодохи ба бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэгтэ гайхамшагта удха шанартай юм. Тиимэhээл тэдэнэр арадуудта hайшаан угтагдана бшуу.

Эб найрамдалай, шахардуу байдалые hуларуулхын ба уласхоорондын харилсаа холбоое үргэнөөр хүгжөөхын түлөө СССР залан шууд тэмсэдэг байгаа. тэмсэнэшье, тэмсэхэ юм гэжэ совет шэнэ үүсхэлнүүд дахин батадхаа гээд ГДР-эй Наукануудай академиин вице-президент В. Кальвайт мэдүүлээ. «Советскэ Союз дайгаар занана» гэжэ империалис гүрэнүүдтэ баталдаг байhаниинь худал хуурмаг юумэн болоно гэжэ эдэ бүтэмжэтэй зүб дурадхалнуудынь дэлхэйдэ дахин харуулаа.

СССР-эй шэнэ дурадхалнуудай баталан абтагдабал, Женеводэхи хөөрэлдөөнүүд hуури дээрэhээ хүдэлжэ болохо гээд Польшын «Трибуна люду» онсолон тэмдэглэнэ. Хэрбээ баруун оронуудай тэдэниие хэрэгсээгээгүй hаань, эдэ хөөрэлдөөнүүд бүри мухардуу байдалда орохо болоно. Баруунай оронууд энээниие ойлгожо, буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудаар али алиндаа тааруу шиидхэбэринүүдые бэдэрхэ зорилгоор зүб тобшололнуудые хэхэ зэргэтэй.

Европодо ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүд тухай нүхэр Ю. В. Андропов тон шухала дурадхалнуудые оруулаа. гээд Вьетнамай «Нян зан» тэмдэглэнэ.

СОВЕТ АРАДАЙ БААТАРША

ПРАГА. «Совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн» гэhэн выставкэ совет хүнүүдэй баатаршалгада, тэдэнэй Эхэ орондоо, партидаа хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байлгада зорюулагдана. Энэ выставкэ Чехословакиин Терезин хотодо нээгдэбэ. Дайнай жэлнүүдэй фото-зурагууд, штабуудай оперативна картанууд, фронтовой дурасхаалта өөрсэ шухаг зүйлнүүд болон документнүүд совет-германиин фро... рэ болоhон байд... түүхые hэргээнэ, ф... hамна бута сохиhо... шэд тухай хөөрэнэ.

Хотын залуу хүн... выставкээр илангаа ... hонирхоhон байха ... рынь юуб гэхэдэ, Эс... ноо хамгаалгын ... дайнай жэлнүүдтэ ... дэй ороной эрхэ сү... лөө шэн габьяата тэм... эли тодоор харуул...

МАДРИДТАХИ УУЛЗА

МАДРИД. Мадридтахи уулзалга дээрэ Советскэ Союз шухала, бүтэмжэтэй hайн политическэ алхам хэбэ. Пленарна заседани дээрэ Совет делегаци Мадридтахи уулзалгада хаба... байhан гүрэнүүдтэ ... скэ Союзай ханда... далгые соносхон ... байгаа.

ПАТРИОТИЧЕСКА ХҮДЭЛӨӨНЭЙ КОНГРЕСС

ВАРШАВА. ПОРП-ын, Польшын бусад партинууд болон эмхинүүдэй үүсхэлээр байгуулагдаhан Национальна hэргээлгын патриотическа хүдэлөөнэй нэгэдэхи конгресс майн 7-до Варшавада нээгдэбэ.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский болон ПНР-эй бусад хүтэлбэрилэгшэд конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадаhан байгаа.

Делегадууд хүдэлөөнэй программа - декларациие зүбшэн хэлсэжэ баталха.

ЭСЭРГҮҮСЭЛТЫН ҺҮЛДЭ БОЛОНХО

МЕХИКЭ. Уругвайн политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, оронойнгоо арад зоной аша туhын түлөө, эб найрамдалай ба демократиин түлөө залан сэхэ тэмсэлшэ генерал Либер Сереньи гэгшын «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлhэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртэhэнэйнь түлөө Уругвайн бүхы патриодууд омогорхон баярлана гэжэ Уругвайн демократическа үгээ ойлголсолгын нэгэдэлэй генеральна секретарь Карлос Мартинес Морено мэдүүлбэ.

Уругвайн эрхэтэ хүн байhан, хэдэн жэлэй туршада Л. Сереньи гэгшын адвокат байhан туладаа, тэрэнэй уругвай арадай эсэргүүсэлтын hүлдэ тэмдэг болодог байhанайнь түлөө тон ехээр омогорхон баясанаб гэжэ К. М. Морено ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ.

1973 ондо хархис гүрэнэй урбалтын болоhонhоо хойшо зонхилхы засаг захиргаан Л. Сереньи гэгшые шорон түрмэдэ хаажа байна гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. 1978 ондо сэрэгэй трибунал тэрэниие 14 жэлээр шорон түрмэдэ хаагаа hэн. Гэбэшье хүшэр хүндэ байдал эрэлхэг тэмсэлшын зоригые мохоогоогүй.

«Арадуудай хоор... найрамдал бэхиж... түлөө» Уласхоорон... нинскэ шангай Л. С... олгогдоhон тухай ... тэрээндэ хүрэhэнд... найданаб. Ушарынь ... хэдэ, дэлхэй дээр... байhан үйлэ хэрэг... хай үнэн зүб юумэ ... абахадань, ямаршье ... шоронгууд hаалта ... дахагүйл.

Генерал И. Серен... дэр дээдын шагна... тэрэниие сүлөөлхые... дэлхэй дээрэхи хүд... гэдхэхэ байна гэжэ ... тинес Морено тэмд...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Республикын хартаабхын талмай» —түрүү бэшэг. «Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Ургасын гарасада нүлөөлхэ хэрэгтэй»— хөөрэлдөөн.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Шэнэ эрилтэнүүдые хараадаа абан» — колхозуудай түлөөлэгшэдэй республиканска зүблөөн дээрэhээ хэгдэhэн тэмдэглэлнүүд. Бригадын ажахын тоосоон. Марксистско-ленинскэ hуралсал. «Пропагандистын пунктда»— Н. Доровскиин статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Баатарнуудай дурасхаал хэтэ мүнхэ» —«Баатаршалгые суурхуулан» — ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин. «Хэдэн үе сагай урда тээ» — А. Куртигай статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.25 — «Отец или брат» — уран hайханай фильм (ЧССР) 11.35 — Аяншалагшадай клуб» 12.45 — «Шэнэ hонин» (12.50 — Хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — «80-яад онуудай коммунистнууд». Баримтата фильмүүд. 16.40 — Н. Мясковский. «3-дахи до-минор соната». 16.55 — Эдир технигүүдэй бүхэсоюзна 13-дахи конкурс тухай. 17.40 — Арадай дуу, хатарай «Дружба» ансамблиин концерт (Болгари). 18.00 — «Бултанда зорюулагдаhан стадион».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Эдэ хоолой программа бэелүүлэгдэнэ» — гэhэн циклhээ дамжуулга. 19.05 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр түби дэлхэй дээрэ».

...ээ. 20.00 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. ...ножурнал.

Москва. 20.30 — «Вечный зов» — олон серитэй уран hайханай фильм (1-дэхи хубинь). «Огнем крещенные»— нэгэдэхи сери. 22.00 — «Время». 22.35 — Уран зохёолой хуудаhан. 23.30—«Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 23.45 — «Спортын hонин».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Немец хэлэн. 13.30 — «Таанадта, түрэлхид!» 14.00 — «Медик Хрипущин и прочие...». Глеб Успенскиин зохёолнуудаар. 15.00 — «Байгаалиие шэнжэлэлгын почто». 15.30— Географи. 7-дохи класс. «СССР-тэ байгаалиие хамгаалга». 16.10 — Баримтата фильм. 16.20 — ПТУ-гай hурагшадта. Физикэ. «Үйлэдбэри ба электрын элшэ хүсэ дамжуулга». 16.50 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — Буряадай уран зохёолшодой удэшэ. 18.05 — Экономическа темэдэ хөөрэлдөөн (буряадаар).

Москва. 18.30 — «Д... үгыт, горнистнар». 19... «Хүхюун нотонууд».

Улаан-Үдэ. 19.30 — «... та, агитаторнууд болон ... информаторнууд». 19.5... Соносхолнууд.

Москва. 20.00 — ... ухаанай hонин».

Улаан-Үдэ. 20.30 — ... шуулда найдагдаа» гэhэн ... hээ дамжуулга.

Москва. 21.00 — «А... нойрсогты, багашуул!» 2... «Хүн ба хуули». 21.45 ... ва хотын багшанарай ... училищиин хоорой ... 22.00 — «Время». 22... «Гармонь» — уран ... фильм.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54 зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации — 2-23-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 машинное бюро—2-57-63, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-01487. Заказ № 110. Индекс 04649.